

SÖKANDE

Saint-Gobain Sweden Aktiebolag ISOVER

Ombud: [REDACTED]
Alrutz' Advokatbyrå AB
Box 7493
103 92 Stockholm

SAKEN

Ansökan om tillstånd enligt 9 och 11 kap. miljöbalken avseende fortsatt tillverkning av glasull m.m. samt uttag och bortledning av gruv- och grundvatten vid bolagets verksamhet på fastigheten Billesholms gård 1:21 Bjuvs kommun

Avrinningsområde: 95 (Vege å) N: 6213666 E: 373649 (SWEREF99 TM)

DOMSLUT

Miljökonsekvensbeskrivning

Mark- och miljödomstolen godkänner den i målet ingivna miljökonsekvensbeskrivningen.

Tillstånd m.m.

- A. Mark- och miljödomstolen lämnar Saint-Gobain Sweden Aktiebolag ISOVER tillstånd enligt miljöbalken till att vid bolagets anläggning i Billesholm, fastigheten Billesholms gård 1:21 i Bjuvs kommun, årligen tillverka 75 000 ton glasull, samt återvinna och vid behov lagra 10 000 ton glas ur glasfiberhaltigt material.
- B. Mark- och miljödomstolen lämnar vidare Saint-Gobain Sweden Aktiebolag ISOVER tillstånd att ta ut 3 000 m³ grundvatten per dygn ur schakt VI, dock

Dok.Id 436258

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 100 E-post: mmd.vaxjo@dom.se www.vaxjotingsratt.domstol.se	0470-253 46	måndag – fredag 08:00–16:00

högst 900 000 m³ per år, samt tillstånd till Borra 8 och ett uttag ur denna med högst 250 m³ per dygn. Domstolen lämnar även tillstånd till bolaget att ta ut samma uttagsvolym ur Borra 2 som ur Borra 8 för de fall Borra 8 inte kan användas.

Slutliga villkor för tillstånd till miljöfarlig verksamhet

1. Om inte annat följer av övriga villkor ska verksamheten, inklusive åtgärder för att begränsa utsläppen av föroreningar och andra störningar för omgivningen, bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad sökanden i ansökningshandlingarna och i övrigt i målet har angett och åtagit sig.
2. Utsläppen av stoft från skorstenarna T42 och T67 får som årsmedelvärde uppgå till högst 25 mg/m³ norm torr gas. Kontroll ska ske genom mätning minst en gång per kvartal som anläggningen är i drift.
3. Utsläppet av stoft i rökgaserna från Oxymeltanläggningen får som årsmedelvärde inte överstiga 50 mg/m³ norm torr gas. Kontroll ska ske genom mätning minst en gång per kvartal som anläggningen är i drift.
4. Utsläppet av fri fenol och fri formaldehyd från skorstenarna T42 och T67 får som årsmedelvärde inte överstiga 5 respektive 2 mg/m³ norm torr gas. Analys ska ske enligt SIS 028128 resp. sökandens provmetod 1–01 eller annan likvärdig metod, som godtas av tillsynsmyndigheten. Kontroll ska ske genom mätning minst en gång per kvartal som anläggningen är i drift.
5. Det totala utsläppet till luft av ammoniak från skorstenarna T42 och T67 får inte överstiga 75 ton per år. Kontrollen ska ske genom mätning minst en gång per kvartal när anläggningen är i drift, kombinerat med beräkningar.

6. Vid Oxymeltprocessen får endast användas interna restprodukter samt sådana externa glasullsrestprodukter som inte innehåller halogenbaserat material.
7. Flytande kemiska produkter och farligt avfall ska förvaras och i övrigt hanteras så att spill och läckage inte kan nå avloppsledningar eller omgivningen. Förvaring ska ske på yta som är ogenomsläpplig för de aktuella ämnena, försedd med invallning eller annan konstruktion till skydd mot utsläpp. Uppsamlingsvolymen inom respektive yta ska minst motsvara den största behållarens volym plus 10 % av övriga behållares volym. Förvaringen ska ske skyddat mot påkörning.

Tillsynsmyndigheten kan medge undantag från kraven ovan då det avser mindre volymer om tillsynsmyndigheten bedömer att villkor 7 ändå kan innehållas.

Invallningar utomhus ska vara skyddade mot nederbörd, alternativt ska rutin för kontroll och avledning av nederbördsvatten finnas. Kravet på nederbördskydd omfattar ej brandfarliga vätskor.

Saneringsmedel ska finnas tillgängligt på de platser där risk för spill förekommer.

8. Sökanden ska till tillsynsmyndigheten i god tid före en eventuell nedläggning av hela verksamheten inge en avvecklingsplan och i fråga om del av verksamheten en anmälan om nedläggningen. Om det finns behov får tillsynsmyndigheten efter anmälan föreskriva att en avvecklingsplan ska ges in.
9. För den miljöfarliga verksamheten ska finnas ett aktuellt kontrollprogram, som möjliggör en bedömning av om villkoren följs. I kontrollprogrammet ska anges mätmetoder, mätfrekvenser och utvärderingsmetoder. Kontrollprogrammet ska ges in till tillsynsmyndigheten inom tre månader från det att tillståndet vunnit laga kraft.

10. Sökanden ska i samråd med huvudmannen för avloppsanläggningen, tillsynsmyndigheten och räddningstjänsten upprätta en plan för hantering av släckvatten. Planen ska senast ett år efter att tillståndet vunnit laga kraft ges in till tillsynsmyndigheten.
11. Senast sex månader från det att tillståndet vunnit laga kraft ska en ny uppdaterad riskbedömning avseende hela verksamheten ges in till tillsynsmyndigheten. Riskbedömningen ska omfatta riskanalys och riskvärdering baserat på vedertagen metodik. Riskbedömningen ska uppdateras minst vart femte år eller vid behov dessförinnan.

Uppskjutna frågor avseende miljöfarlig verksamhet

Mark- och miljödomstolen skjuter enligt 22 kap. 27 § miljöbalken upp frågan om vilka villkor som ska gälla för buller från verksamheten (U1.) och för utsläpp av vatten från verksamheten till spill- och dagvattennät samt för direktutsläpp till recipient (U2.).

Buller

U1. Sökanden ska utreda och redovisa vilka specifika åtgärder som krävs för att stegvis sänka bullernivåerna från verksamheten så att de når ner till 40 dB(A) nattetid vid bostäder och vid utbildningslokaler samt vårdbyggnader under den tid när verksamhet bedrivs. Redovisningen ska ske så att det framgår vilka åtgärder som krävs för att nedbringa ljudnivån med 1 dB(A) i taget ner till målnivån 40 dB(A). Av redovisningen ska även framgå bedömd kostnad för respektive åtgärd och per sänkt 1 dB(A).

Utredningen ska omfatta fasta installationer som avger buller, interna transporter samt den hantering i övrigt inom verksamhetsområdet som ger upphov till buller. Senast två år efter att tillståndet vunnit laga kraft ska bolaget till mark- och miljödomstolen ge in en utredning avseende möjligheterna att minska verksamhetens bidrag till buller i omgivningen i enlighet med vad som angivits ovan. Med ut-

gångspunkt av vad som framkommer i utredningen ska sökanden även inom föreskriven tid inkomma med förslag till slutliga villkor för buller. Vidtagna utredningsåtgärder ska även redovisas i den årliga miljörapporten.

Intill dess att slutliga villkor beslutas ska som provisorisk föreskrift följande gälla.

P1. Buller från verksamheten, inklusive transporter inom fabriksområdet, får inte överskrida följande ekvivalenta ljudnivåer utomhus vid bostäder:

- 55 dB(A) vardag dagtid (kl. 07.00-18.00),
- 45 dB(A) samtliga dygn nattetid (kl. 22.00–07.00) och
- 50 dB(A) övrig tid.

Återkommande höga ljudnivåer nattetid vid bostäder får inte överstiga 55 dB(A).

Ovan angivna värden ska även gälla vid utbildningslokaler och vårdbyggnader under den tid när verksamhet bedrivs där.

De angivna ekvivalentvärdena ska kontrolleras genom mätning vid ljudkällorna och beräkningar eller genom mätning vid berörda bostäder, utbildningslokaler och vårdbyggnader. Ekvivalentvärdena ska beräknas för faktisk drifttid, dock minst en timme även vid kortare händelser. Kontroll ska ske så snart det har skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer.

Vid nyinstallation eller ändring som kan ha betydelse för bullret ska bullerbegränsande åtgärder vidtas vid dessa utrustningar med syftet att verksamhetsbuller ska kunna nedbringas till 40 dB(A) nattetid vid bostäder.

Utsläpp av vatten

U2. Sökanden ska under en provotid utreda lämplig hantering av de vatten, exklusive sanitärt spillvatten och släckvatten, som avleds från verksamheten. Utredningen ska omfatta:

- undersökningar för att identifiera, karakterisera och kvantifiera utsläppta vatten som avleds från verksamheten,

- förutsättningarna att rena eller på annat sätt behandla eller hantera avledda vatten för att minska miljöpåverkan samt kostnader för detta,
- förutsättningarna och miljökonsekvenserna av att avleda vattnen till spillvatten-
nätet, dagvattennätet och direkt till recipienten,

Utredningen, som ska genomföras i samråd med huvudmannen för avloppsanläggningen och tillsynsmyndigheten. Senast två år efter att tillståndet har vunnit laga kraft ska bolaget till mark- och miljödomstolen ge in en utredning avseende möjligheterna att minska verksamhetens påverkan av utsläpp av vatten till omgivningen. Med utgångspunkt av vad som framkommer i utredningen ska sökanden även inom föreskriven tid inkomma med förslag till slutliga villkor för utsläpp av vatten från verksamheten. Vidtagna utredningsåtgärder ska även redovisas i den årliga miljörapporten.

Slutliga villkor för tillstånd till vattenverksamhet

12. Verksamheten ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad som framgår av ansökningshandlingar och av vad sökanden i övrigt åtagit sig i målet.
13. Sökanden ska mäta allt uppumpat vatten ur Schakt VI och ur Borra 8 samt ur Borra 2 i det fall den används som reserv för Borra 8. Uttagna mängder ska journalföras. Journalen ska ange uttagna mängder per enskilt dygn och per år och per varje uttagspunkt.
14. För vattenverksamheten ska finnas ett aktuellt kontrollprogram, som möjliggör en bedömning av om villkoren följs. Kontrollprogrammet ska ges in till tillsynsmyndigheten inom tre månader från det att tillståndet vunnit laga kraft.

Förordnande om tidigare tillstånd

När detta tillstånd vunnit laga kraft upphör de tidigare meddelade tillstånden för befintlig verksamhet (den miljöfarliga och vattenverksamheterna) att gälla. Följande

beslut och domar avses. Koncessionsnämnden för miljöskydd beslut av den 19 juni 1996 (nr 106/96). Vattendomstolens dom A 47/1950, i mål AD 124/1949, samt dom A 2/1967 i mål AD 40/1963.

Uttag av grundvatten från Schakt VI lagligförklarades år 1950 och uttag ur Borra 2 lagligförklarades år 1967.

Tid för anmälan av oförutsedd skada

Anspråk enligt 24 kap. 18 § tredje stycket miljöbalken på grund av oförutsedd skada ska för att få tas upp till prövning framställas till mark- och miljödomstolen senast fem år efter det att tillståndet vunnit laga kraft.

Igångsättningstid och arbetstid

Mark- och miljödomstolen finner inte skäl att föreskriva någon igångsättningstid eller arbetstid. Tillståndet börjar gälla när det vunnit laga kraft.

Omprövning av tillstånd

Vid omprövning av tillståndet är sökanden enligt 31 kap. 22 § andra stycket 3 miljöbalken inte skyldig att utan ersättning avstå från mer än en tjugondel (1/20) av den vattenmängd som omfattas av tillståndet till verksamheten.

Prövningsavgift

Mark- och miljödomstolen ändrar inte den i beslut den 1 mars 2018 fastställda prövningsavgiften om **1 500** kronor.

Rättegångskostnader

Saint-Gobain Sweden Aktiebolag ISOVER ska ersätta Länsstyrelsen i Skåne län för rättegångskostnader med totalt **10 400** kronor. På det totala beloppet utgår ränta enligt 6 § räntelagen från denna dag till dess betalning sker.

Innehållsförteckning

BAKGRUND.....	11
TIDIGARE BESLUT	11
ANSÖKAN.....	12
Yrkande.....	13
9 kap. miljöbalken	13
11 kap. miljöbalken	13
Generellt för verksamheten.....	13
Förslag till villkor.....	14
Förslag till utredningsvillkor.....	17
Industriutsläppsförordningen	17
BAT-slutsatser.....	17
Statusrapport	18
De särskilda hänsynsreglerna i 11 kap. miljöbalken	18
Sökandens beskrivning av verksamheten	19
Allmänt	19
Lokalisering och planförhållanden	19
Tillverkningen	20
Mediaförsörjning	22
Interna transporter	23
Förändringar i ansökt verksamhet	24
Utsläpp och annan miljöpåverkan	24
Utsläpp till luft	24
Utsläpp till vatten	33
Buller	36
Råvaruanvändning	37
Kemikalieanvändning	37
Energianvändning.....	38
Avfallshantering	39
Miljörisker.....	40
Transporter.....	41
Egenkontroll.....	42
Särskilt om vattenverksamheten	42
Uttag av gruvvatten	42

Rådighet	43
Influensområde	43
Miljökonsekvenser och skyddsåtgärder	44
Nollalternativ	45
Alternativ lokalisering	45
Utsläpp till luft	45
Utsläpp av vatten	50
Buller från verksamheten	54
Resursförbrukning	55
Vattenanvändning	55
Råvaror	56
Risk för olyckor	56
Påverkan på natur- och kulturområden	57
Vattenverksamheten, grundvattenuttag	59
De allmänna hänsynsreglerna	60
Kunskapskravet	60
Försiktighetskravet	61
Bästa tillgängliga teknik	61
Produktvalskravet	61
Hushållnings- och kretsloppskravet	61
Lokaliseringskravet	61
Miljökvalitetsnormer	62
INKOMNA YTTRANDEN M.M.	62
Myndigheter	62
Naturvårdsverket, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) samt Havs- och vattenmyndigheten (HaV)	62
Länsstyrelsen Skåne	62
Planeringsavdelningen Bjuvs kommun	73
Söderåsens miljöförbund	74
Nordvästra Skåne Vatten och Avlopp AB (NSVA)	77
BOLAGETS BEMÖTANDE	80
Bolagets bemötande på länsstyrelsens yttranden och framförda synpunkter ..	80
Bolagets bemötande på Söderåsens miljöförbunds yttrande och framförda synpunkter	87

Bolagets bemötande på Nordvästra Skånes Vatten och Avlopps yttrande och framförda synpunkter	88
Bemötanden och medgivanden som i övrigt framkom vid huvudförhandling	89
DOMSKÄL.....	90
Tillämpliga bestämmelser.....	90
Rådighet.....	90
IED-verksamhet	93
Tillståndets omfattning och tidsbegränsning	93
Villkor för tillstånd miljöfarlig verksamhet.....	94
Villkor för tillstånd vattenverksamhet.....	97
Uppskjutna frågor avseende miljöfarlig verksamhet.....	97
Buller	97
Utsläpp av vatten.....	98
Igångsättningstid och arbetstid.....	99
Omprovning av tillstånd	99
Tid för anmälan av oförutsedd skada	99
Återkallelse av tidigare tillstånd.....	99
Prövningsavgift	100
Rättegångskostnader.....	100

BAKGRUND

Saint-Gobain Sweden AB - ISOVER (ISOVER alternativt sökanden eller bolaget) bedriver sedan lång tid tillbaka tillverkning av glasull för isoleringsändamål i Billesholm i Bjuvs kommun, fastigheten Billesholms gård 1:21. För verksamheten gäller ett tillstånd enligt miljöskyddslagen från 1996. Tillståndet medger bl.a. en högsta årlig produktion av 85 000 ton mineralull.

ISOVER avser nu ansöka om tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken (1998:808) till fortsatt drift av befintlig verksamhet intill en tillverkning som motsvarar 75 000 ton glasull per år. I ansökan ingår inte några väsentliga ändringar av byggnader eller produktionsutrustning. Tillståndsansökan har föranletts efter uppmaning från Länsstyrelsen i Skåne (länsstyrelsen).

Utöver ansökan om nytt tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken ansöker ISOVER om tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken till ett ökat vattenuttag från gruvschakt VI om 3 000 m³/dygn samt tillstånd till Borra 8 och uttag ur denna med 250 m³/dygn.

Tillverkningen av mineralull utgör en s.k. industriutsläppsverksamhet och omfattas därför av bl.a. industriutsläppsförordningen (2013:250) och av slutsatser om bästa tillgängliga teknik som antas med stöd av artikel 13.1–13.6 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/75/EU av den 24 november 2010 om industriutsläpp.

Verksamhetens miljöpåverkan består i huvudsak av utsläpp till luft i form av emissioner av stoft, ammoniak, fenol och formaldehyd. Miljöpåverkan sker även genom utsläpp till vatten, transporter och buller samt genom att processen är mycket energikrävande.

TIDIGARE BESLUT

Koncessionsnämnden för miljöskydd har i beslut den 19 juni 1996 (nr 106/96) lämnat Gullfiber Aktiebolag tillstånd till verksamheten vid bolagets anläggningar i Bil-

lesholm. Tillståndet medger en tillverkning av 85 000 ton glasull per år varav som mest 15 000 ton får utgöras av så kallad vitull. Tillståndet ger också ISOVER rätt till formpressning av 2 000 ton glasull samt återvinning av högst 10 000 ton glas ur glasfiberhaltigt material. För tillståndet har Koncessionsnämnden föreskrivit villkoren 1 – 15 samt skjutit upp frågor under en provotid.

Regeringen har genom miljödepartementet i beslut den 24 september 1998 i ärende M96/3039/8 upphävt de avsnitt i villkorspunkt 4 som rör utsläpp av fenol och formaldehyd samt villkorspunkt 7.

I deldom den 14 september 2001 föreskriver miljödomstolen att ISOVER senast den 31 december 2002 ska ha installerat och tagit i drift biologisk rening genom nitrifikation och denitrifikation av skrubbevatten från IWS-filtren (Ionised Wet Scrubber). Sedan ytterligare domar meddelats den 29 oktober 2002 och den 9 juli 2007 har miljödomstolen i dom den 11 maj 2009 i målen M 896–08 och M 286/99 upphävt provotiden och förordnat slutliga villkor avseende fenol, formaldehyd och ammoniak i de slutliga villkoren 16 – 17 samt upphävt det i deldom från den 14 september 2001 föreskrivna villkoret om biologisk rening av skrubbevatten från IWS-filtren.

Tillstånd enligt vattenlagen har lämnats i mål AD 124/1949, dom A 47/1950, att ur schakt VI uppfordra i medeltal 432 m³/d och högst 792 m³/d grundvatten samt ur en var av de båda borrhunnarna högst 144 m³/d samt i mål AD 40/1963, i dom A 2/1967, lämnat tillstånd att tillgodogöra grundvatten ur en nyanlagd brunn (brunn nr 198) i en mängd av högst 250 m³/d samt att öka grundvattenuttaget ur schakt VI till maximalt 2 500 m³/d.

ANSÖKAN

ISOVER avser att med denna ansökan söka nytt tillstånd till den befintliga miljöfarliga verksamheten, söka nytt tillstånd till uttag av grundvatten ur schakt VI samt söka tillstånd till uttag av grundvatten ur Borra 8.

Yrkande

9 kap. miljöbalken

Saint-Gobain Sweden Aktiebolag ISOVER ansöker om tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken att vid bolagets anläggning i Billesholm årligen tillverka 75 000 ton glasull, samt återvinna och vid behov lagra 10 000 ton glas ur glasfiberhaltigt material.

11 kap. miljöbalken

Bolaget ansöker vidare om tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken att ta ut 3 000 m³ grundvatten per dygn ur schakt VI, dock högst 900 000 m³ per år, samt om tillstånd till Borra 8 och ett uttag ur denna med högst 250 m³ per dygn. Bolaget yrkar vidare på tillstånd att som reserv till Borra 8 med samma uttagsvolym (250 m³ per dygn) utta grundvatten ur Borra 2 för de fall Borra 8 inte kan användas.

Generellt för verksamheten

ISOVER hemställer att mark- och miljödomstolen

- godkänner miljökonsekvensbeskrivningen,
- föreskriver att nu gällande tillstånd till den miljöfarliga verksamheten upphör att gälla när nu ansökt tillstånd vinner laga kraft, samt
- föreskriver att nu gällande tillstånd till vattenverksamheterna upphör att gälla när nu ansökt tillstånd vinner laga kraft i det fall Borra 2 medges användas som reserv. I det fall domstolen inte medger detta hemställer ISOVER att befintliga tillstånd för vattenverksamheterna kvarstår och inte tas bort.

Bolaget anser vidare att någon igångsättningstid för den miljöfarliga verksamheten eller arbetstid för vattenverksamheten inte behöver föreskrivas eftersom ansökan inte omfattar några byggnadsåtgärder eller nya anläggningar.

Bolaget anser även att anspråk på ersättning på grund av oförutsedd skada till följd av vattenverksamheten kan framställas inom fem år efter dagen för denna dom, eftersom uttagen har skett under lång tid utan att någon påverkan på omgivningen kunnat ses.

Den förlust av vatten som ISOVER kan bli skyldig att tåla utan ersättning enligt 31 kap. 22 § miljöbalken bör bestämmas till en tjugondel (1/20).

Förslag till villkor

Följande villkor föreslås för den ansökta verksamheten.

1. Om inte annat föreskrivs i villkoren nedan, ska verksamheten bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget har angivit i ansökningshandlingarna och i övrigt i målet angivit eller åtagit sig.
2. Utsläppen av stoft från skorstenarna T42 och T67 får som årsmedelvärde uppgå till högst 25 mg/m³ norm torr gas. Kontroll ska ske genom mätning minst en gång per kvartal som anläggningen är i drift.
3. Utsläppet av stoft i rökgaserna från Oxymeltanläggningen får som årsmedelvärde inte överstiga 50 mg/m³ norm torr gas. Kontroll ska ske genom mätning minst en gång per kvartal som anläggningen är i drift.
4. Utsläppet av fri fenol och fri formaldehyd från skorstenarna T42 och T67 får som årsmedelvärde inte överstiga 5 respektive 2 mg/m³ norm torr gas. Analys ska ske enligt SIS 028128 resp. bolagets provmetod 1-01 eller annan liknande metod, som godtas av tillsynsmyndigheten. Kontroll ska ske genom mätning minst en gång per kvartal som anläggningen är i drift.
5. Det totala utsläppet till luft av ammoniak från skorstenarna T42 och T67 får inte överstiga 75 ton per år. Kontrollen ska ske genom mätning minst en gång per kvartal när anläggningen är i drift, kombinerat med beräkningar.
6. Vid Oxymeltprocessen får endast användas sådana externa glasull-restprodukter som inte innehåller halogenbaserat material.
7. Flytande kemiska produkter och farligt avfall ska förvaras och i övrigt hanteras så att spridning av förorening förhindras.

Förutom vad gäller produkter i småförpackningar ska förvaring ske i täta behållare på tätt underlag av resistent material och inom invallning, utan anslutning till avloppssystem, eller förses med försiktighetsmått som ger motsvarande skydd. Uppsamlingsvolymen inom respektive yta ska minst motsvara den största behållarens volym plus 10 % av övriga behållares volym.

Invallningar utomhus ska vara skyddade mot nederbörd, alternativt ska rutin för kontroll och avledning av nederbördsvatten finnas. Kravet på nederbördskydd omfattar ej brandfarliga vätskor.

Vid förvaring utomhus ska vid behov skydd finnas mot påkörning. Saneringsmedel ska finnas tillgängligt på de platser där risk för spill förekommer.

8. Bolaget ska genom regelbunden tillsyn se till att föroreningar inte medföljer dagvatten.
9. Buller från verksamheten, inklusive transporter inom fabriksområdet, får inte överskrida följande ekvivalenta ljudnivåer utomhus vid bostäder:
  - 55 dB(A) vardag dagtid (kl. 06.00-18.00),
  - 45 dB(A) samtliga dygn nattetid (kl. 22.00–06.00) och
  - 50 dB(A) övrig tid.

Återkommande höga ljudnivåer nattetid vid bostäder får inte överstiga 55 dB(A).

Ovan angivna värden ska även gälla vid utbildningslokaler och vårdbyggnader under den tid när verksamhet bedrivs där.

De angivna ekvivalentvärdena ska kontrolleras genom mätning vid ljudkällorna och beräkningar eller genom mätning vid berörda bostäder, utbildningslokaler och vårdbyggnader. Ekvivalentvärdena ska beräknas för faktisk drifttid under de

tidsperioder som anges ovan, dock minst en timme även vid kortare händelser. Kontroll ska ske så snart det har skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer.

Vid nyinstallation eller ändring som kan ha betydelse för bullret ska bullerbestränsande åtgärder vidtas vid dessa utrustningar med syftet att verksamhetsbuller på sikt ska kunna nedbringas till 40 dB(A) nattetid vid bostäder.

10. Bolaget ska till tillsynsmyndigheten i god tid före en nedläggning av hela verksamheten inge en avvecklingsplan och i fråga om del av verksamheten en anmälan om nedläggningen. Om det finns behov får tillsynsmyndigheten efter anmälan föreskriva att en avvecklingsplan ska ges in.
11. För verksamheten ska finnas ett aktuellt kontrollprogram som ska finnas tillgängligt för tillsynsmyndigheten senast tre månader efter det att tillståndet tagits i bruk. I kontrollprogrammet ska anges mätmetod, mätfrekvens och utvärderingsmetod.
12. Sökanden ska mäta allt uppumpat vatten ur Schakt VI och ur Borra 8 samt Borra 2 i det fall den används som reserv. Uttagna mängder ska journalföras. Journalen ska ange uttagna mängder per enskilt dygn och per år och per varje uttagspunkt.
13. ISOVER ska i samråd med huvudmannen för avloppsanläggningen, tillsynsmyndigheten och räddningstjänsten upprätta en plan för hantering av släckvatten. Planen ska senast ett år efter att denna dom vunnit laga kraft ges in till tillsynsmyndigheten.
14. Senast sex månader från det att tillståndet tagits i anspråk ska en ny uppdaterad riskbedömning avseende hela verksamheten ges in till tillsynsmyndigheten. Riskbedömningen ska omfatta riskanalys och riskvärdering baserat på vederta-

gen metodik.

D1. Tillsynsmyndigheten får föreskriva villkor avseende tillämpning och försiktighetsmått enligt villkor 7.

Förslag till utredningsvillkor

Ul: Bolaget ska under en provotid utreda lämplig hantering av de vatten, exklusive sanitärt spillvatten och släckvatten, som avleds från verksamheten. Utredningen ska omfatta:

- undersökningar för att identifiera, karakterisera och kvantifiera utsläppta vatten som avleds från verksamheten,
- förutsättningarna att rena eller på annat sätt behandla eller hantera avledda vatten för att minska miljöpåverkan,
- förutsättningarna och miljökonsekvenserna av att avleda vattnen till spillvattennätet respektive dagvattennätet,

Utredningen, som ska genomföras i samråd med huvudmannen för avloppsanläggningen och tillsynsmyndigheten, ska tillsammans med förslag till framtida hantering av vatten och förslag till slutliga villkor inges till mark- och miljödomstolen senast tre år efter det att domen vunnit laga kraft.

Industriutsläppsförordningen

Verksamheten är tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet enligt 14 kap. 2 § miljöprövningsförordningen (2013:251). Verksamheten är också en Industriutsläppsverksamhet enligt 1 kap. 2 § industriutsläppsförordningen (2013:250).

BAT-slutsatser

Europeiska kommissionen har i genomförandebeslut 2012/134/EU av den 28 februari 2012 fastställt BAT-slutsatser gällande tillverkning av glas. BAT-slutsatserna offentliggjordes i EU:s officiella tidning den 8 mars 2012. Utsläppsvärdena i BAT-slutsatserna ska därmed följas fr.o.m. den 8 mars 2016. Denna tidpunkt gäller även för när hänsyn ska tas till andra försiktighetsmått än utsläppsvärden i BAT-slut-

satserna vid bedömningen av om verksamheten bedrivs enligt 2 kap. 3 § om bästa möjliga teknik. Utöver ovanstående BAT-slutsatser omfattas verksamheten även av ”horisontella” Breffar som rör kylsystem, lagring och energieffektivisering. Det finns dock inga BAT-slutsatser för de horisontella Breffarna. ISOVER jämför i bilaga till den tekniska beskrivningen i ansökan verksamheten med BAT-slutsatserna. Av jämförelsen framgår att anläggningen följer BAT-slutsatsernas krav.

Statusrapport

ISOVER har upprättat och i november 2015 till tillsynsmyndigheten givit in en statusrapport, även bilagd till den tekniska beskrivningen i ansökan. I samband med statusrapporten har inventering av tidigare och befintlig verksamhet samt provtagning genomförts i syfte att kartlägga föroreningar i mark och vatten. Resultaten från provtagningarna har uppvisat låga halter av föroreningar i mark i jämförelse med Naturvårdsverkets riktvärden. I grundvatten har några organiska föreningar påträffats i detekterbara men låga halter. Det har inte påträffats någon förorening i mark eller grundvatten som påkallar någon ytterligare åtgärd. Den ansökta verksamheten innebär inte att risken för markförorening ökar.

De särskilda hänsynsreglerna i 11 kap. miljöbalken

ISOVER anser att uttaget av vatten inte medför någon olägenhet för allmänna eller enskilda intressen. Det försvårar inte heller för annan verksamhet eller skadar fisket. Kostnaden för anläggandet av gruvvattenuppföringen har sedan länge skrivits av. Kostnaden för uppumpningen understiger den kostnad som ISOVER skulle drabbas av om vattnet skulle köpas. Även om det inte är möjligt att beräkna direkta intäkter av uttaget av vatten så är grundvattenuttaget nödvändigt för verksamheten och det är därmed uppenbart att fördelarna överväger kostnaderna för det.

Mot bakgrund av ovanstående anser ISOVER att nyttan av den ansökta verksamheten således överstiger dess kostnader.

Sökandens beskrivning av verksamheten

Allmänt

Billesholm med omgivningar har präglats av den gruvdrift som tidigare bedrevs. Kolbrytning har skett i området sedan 1800-talets mitt. I samband med att gruvdriften lades ned vidtogs åtgärder för att tillvarata ortens arbetskraft. En mindre fabrik, Billesholms Glasull AB, startades 1933 med statligt stöd i form av etableringsbidrag. Produktionen baserades på insamlat avfallsglas. 1961 övertogs fabriken av Gullhögens Bruk AB och samtidigt startades produktion av glasull med den s.k. TEL-processen med patent från den franska Saint-Gobain-koncernen. Från 1986 är Saint-Gobain ensam ägare till Gullfiber AB. Företaget bytte namn till Saint-Gobain ISOVER AB år 2000 och varumärket ändrades till koncernens namn ISOVER. Sedan 2016 utgör ISOVER ett affärsområde inom Saint-Gobain Sweden AB.

Tillverkningen vid ISOVER har under senare år varit väl inom ramen för vad som medges i gällande tillstånd (85 000 ton). I samband med att ansökan förberetts har anläggningens potentiella kapacitet utvärderats. Enligt denna utvärdering är det inte sannolikt att anläggningen kan producera mer än 75 000 ton glasull per år, vilket även utgör den ansökta omfattningen för föreliggande ansökan. Eftersom smältning av glas är en process som förutsätter kontinuerlig drift bedrivs verksamheten, och avser fortsatt bedrivas, dygnet runt alla dagar i veckan.

Lokalisering och planförhållanden

ISOVER:s anläggning är belägen på fastigheten Billesholms gård 1:21, i omedelbar anslutning till sydvästra delen av Billesholms samhälle. Billesholms centrum ligger nordöst om anläggningen. Närliggande bostäder finns inom 100 meter från anläggningen, främst österut. Fabriksområdet ligger inom Vegeåns avrinningsområde. Området ligger för närvarande inom ett skyddsområde för vattentäkt.

För verksamhetsområdet finns en byggnadsplan, för vilken länsstyrelsen den 3 december 1974 har fastställt kommunens beslut om ändring och utvidgning av byggnadsplanen, samt en översiktsplan från 2006. I byggnadsplanen har fastigheten be-

teckningen J vilket innebär att området är avsett för industri. I översiktsplanen anges att området även i framtiden ska användas för industriändamål.

Tillverkningen

ISOVER tillverkar glasull dels med bindemedel för glasullsmattor och rörskålar, dels utan bindemedel som lösull (vitull). I båda fallen är processen likartad. Den process som används i Billesholm för att tillverka glasull kallas TEL-process. Tillverkningen sker på totalt sex linjer fördelade på två byggnader. Skivor och rullar på två linjer (T4 och T6), rörisolering på tre linjer (R4, R5 och R6) och vitull på en linje (V2).

Som råvara används återvunnet glas från hushållen men även återvunnet bilglas, borax, fältspat och soda. Även återvunnet kross- och tappglas (Oxymeltglas) från den egna processen används som råvara.

Råvarublandningen kallas mäng. Mängen bereds i mängfabriken dit råvarorna transporterats i ledning från olika silos. Efter att mängen beretts färdigt överförs den via ett band till någon av mängbehållarna som är placerade invid de s.k. vannorna. I vannorna, som är byggda av keramiska stenar, sker smältningen av mängen med hjälp av elektroder (elektrisk smältning). Mängen, som matas in över vannan i ett jämnt lager, fungerar dels som materialkälla (råvara) dels som en isolering för smältan. När den kalla mängen kommer in i vannan uppstår gasutveckling genom avgång av koldioxid och vatten vilket medför viss omrörning i vannan. Rörelser uppstår också när den kallare smältan (glaset) sjunker mot botten, medan det varmare stiger mot ytan. Genom luttring och ytterligare omrörning samt vid avsvälning till fibreringstemperatur (cirka 1 000 °C) befrias glassmältan från blåsor och homogeneras.

Glassmältan tappas sedan från vannans botten och matas därefter, genom uppvärmda kanaler, s.k. feeders, fram till de olika produktionslinjernas fibreringsstationer. Vid stationerna matas smältan fram till spinnare och där rinner en glasstråle ned i spinnarens centrum, som roterar med cirka 1 500–3 000 varv per minut. Centrifug-

galkraften i den roterande spinnaren medför att glaset slungas ut mot spinnarens periferi och där trycks genom små hål ut till fina strålar. När strålarna svalnar omvandlas de till fibrer. Varje linje har en eller flera spinnare. Fibrerna samlas sedan upp i olika slutna upptagningsschakt.

I förekommande fall tillsätts bindemedel till fibrerna när de lämnar spinnaren för att efter uppsamling i schakten härdas i en härdugn. Efter härdningen sker kylning, formatskärning och paketering. Vid tillverkning av glasull utan bindemedel (s.k. *vitull*) behövs inte någon härdning. Istället samlas då glasullen upp i silos och förpackas säckvis.

Vid tillverkning av *rörskålar* används fibrerad glasull med bindemedel som ”snurras upp” på upphettade kärnrör för att därefter härdas i olika steg, slipas och förses med ett ytskikt av aluminium och paketeras.

Tillverkning av *formpressade produkter* sker genom att ark av glasull, med bindemedel, tas ut från någon av produktionslinjerna innan härdningen har skett. Materialet formpressas i formpressningsavdelningen med hjälp av hetluftspressar. I samband med formpressningen skärs även konturerna ut med vattenstråle under högt tryck. För att skydda kanterna appliceras en ”kantförslutning” som är en typ av lack eller lim som ska skydda mot mekanisk påverkan eller inträngning av fukt, oljor eller smuts. Den pressade produkten kan därefter behöva formas eller skäras till. Beroende på användningsområde kan också laminering, limning och ytbehandling förekomma.

De bindemedel som används för glasullsframställning är vanligast baserade på fenolformaldehydharts (bakelit). Den lågmolekylära fenolharts som används för mineralull skulle om inga åtgärder vidtogs innehålla en andel oreagerad fri formaldehyd. För att motverka det tillsätts urea (innehållande ammoniak) som binder fri formaldehyd. I Billesholm tillsätts urea till fenolhartset som därefter tillåts reagera till ett så kallat PUF harts (fenolureaformaldehydharts). Detta lagerhålls i tre olika

lagertankar och pumpas därifrån till de olika linjerna efterhand som det förbrukas. Vid applicering av bindemedel är bindemedelskoncentrationen endast 3–5 %, resten utgörs av vatten. I Billesholm har olika typer av bindemedel prövats för att minska mängden utsläpp av ammoniak och fenoler från verksamheten, t.ex. ”Green Binder” som är baserat på en biologisk råvara.

Glasullsmaterial, som av produktions- eller marknadsskäl inte kan återanvändas direkt liksom våtavfall som avfilterats ur processvattensystemet och produktionspill från formpressningsavdelningen kan återvinnas genom omsmältning. För ändamålet finns en återvinningsvanna, den s.k. *Oxymeltanläggningen*. Principen bygger på att energibehovet för omsmältningen ska erhållas genom förbränning av avfallets organiska innehåll, främst bindemedel. Vannan är upptill försedd med ett schakt för inmatning av fiberavfall och i anslutning till botten finns en gasuppvärmd feeder med ett utloppshål för glas. Det återvunna glaset kan sedan återanvändas som råvara för glasullstillverkning.

Mediaförsörjning

Energislag

I verksamheten används el, naturgas och gasol. Elektricitet används främst vid smältning av glaset, drift av transportanordningar samt för drivning av fläktar och pumpar. Naturgas används i processen och för den ångproduktion som behövs för lokaluppvärmning och process. För ångproduktionen finns en ångpanna med en effekt på 3,5 MW. Gasol används som drivmedel för truckar. Användningen av de olika energislagen följs noga upp inom verksamheten. Mätning av användningen sker per produktionsställe och energislag. Den el som används är sedan den 1 januari 2018 uteslutande ”Grön El”.

Reservkraft

För att säkra driften finns det för närvarande nio dieseldrivna reservkraftaggregat fördelade på sju olika platser. Tankar för bränsle finns inomhus på varje plats.

Tryckluft

För att försörja verksamheten med tryckluft finns en kompressorcentral med sju kompressorer fördelade på två system. Luft från 3-bars systemet används främst till fibreringen och till bindemedelssprutor. Luften från 7-bars systemet används till allt annat som kräver tryckluft såsom instrumentluft, kolvar och andra pneumatiska installationer. Kompressorernas kylvattensystem är försedda med värmeåtervinning.

Kommunalt vatten

Vatten från det kommunala tappkallvattensystemet används i verksamheten för viss vattenskärning samt för att säkerställa sugtrycket vid uppumpning av gruvvatten. Därutöver används kommunalt vatten huvudsakligen för sanitära ändamål.

Gruvvatten

Den huvudsakliga vattenanvändningen i verksamheten utgörs av vatten som hämtas från gruvschakt från den tidigare gruvverksamheten i Billesholm. Vattnet hämtas för närvarande via två källor, borrhål 8 och schakt VI. Obehandlat gruvvatten används huvudsakligen för kylning av tappglas som uppkommer i samband med stopp på spinnare. Obehandlat gruvvatten används också för kylning i Oxymeltprocessen, för kylning i fjärrkylsystemet, som matarvatten till ångpannorna, för påfyllning i de s.k. IWS-filtren, för beredning av bindemedel och som spolvatten.

Övrig kyla

Utöver fjärrkyla används i verksamheten för närvarande cirka 45 stycken kylkompressorer försedda med köldmedia. Behovet har successivt minskat genom att fjärrkyla kunnat användas som ersättning.

Interna transporter

Inom området sker hantering av råvaror, produkter och annat gods. För ändamålet disponeras för närvarande ett 80-tal fordon, varav hälften är eldrivna. Dieseldrivna fordon används i första hand för tyngre lyft, snöröjning, tyngre transporter m.m. En stor del av truckarna, cirka 30 st., drivs med gasol och används främst för transporter utomhus och förflyttningar av gods i lager. Lyft och transporter inomhus sker

huvudsakligen med eldrivna truckar eller lyft hjälpmedel. För servicearbeten och liknande inomhus används också elfordon.

Förändringar i ansökt verksamhet

Den verksamhet som omfattas av ansökan utgörs huvudsakligen av samma verksamhet som bedrivs idag. Den ansökta produktionsnivån är därtill lägre än den som omfattas av gällande tillstånd och vad som tidigare har tillverkats. Eftersom ansökan avser tillstånd att utnyttja befintlig produktionskapacitet omfattar inte ansökan några tillkommande produktionsenheter eller utrustningar utöver sådan komplettering av spinnarkapacitet (bl.a. avser bolaget att installera en extra spinnare på en utav produktionslinjerna) och renovering av vannor som utgör ett naturligt inslag i den här typen av verksamheten. Den ansökta verksamheten förutsätter heller inte några tillkommande byggnader. Det förutsätts att ett lämnat tillstånd ska medge normal anpassning och modernisering av byggnader, liksom att äldre utrustning ska kunna ersättas.

Utsläpp och annan miljöpåverkan

Utsläpp till luft

Utsläppspunkter

Verksamheten i Billeholm orsakar utsläpp till luft i första hand genom tillverkningsprocesserna för glasullsframställningen. Visst utsläpp till luft sker även från Oxymeltprocessen. Utsläppen härifrån utgörs huvudsakligen av stoft och bindemedelsrester (TOC, fenol, formaldehyd, ammoniak). Utsläppen från glasullstillverkningen avleds huvudsakligen via två stycken 81,5 meter höga skorstenar, T42 och T67. Rökgaserna från de delar av produktionen där utsläpp av bindemedelsrester kan förväntas behandlas i våta joniserande skrubbrar, IWS-filer, innan de tillsammans med utsläpp från produktionslinjen för material utan bindemedel, avleds till respektive skorsten. Avgaserna från pressarna P50 och P51 avleds via en 40 meter hög skorsten. Övriga pressars avgaser avleds 2–3 meter över tak över respektive press. Från Oxymeltanläggningen avleds luften via en skorsten cirka 4 meter över tak. Totalt finns fem stycken identifierade punktutsläppspunkter.

Utsläpp från tillverkningen

Av stor betydelse för vilka utsläpp som kan uppkomma i tillverkningen är vilken typ av bindemedel som används eller om bindemedel överhuvudtaget används. Rökgaserna från de delar av produktionen där utsläpp av bindemedelsrester kan förväntas behandlas i IWS-filer innan de avleds till respektive skorsten. Hit avleds också luft från vannorna efter filtrering. Luft från härdugnarna behandlas först i härdugnsskrubbers för att föravskilja föroreningar och kyla gaserna. I IWS-filtren sker stoftavskiljning genom jonisering via elektrosteg samt skrubbing av rökgaserna. I IWS-filtren sker också rening av fenol och formaldehyd genom biologisk aktivitet. Till ett IWS-filter, från linje T6, finns dessutom en mindre biologisk vattenrening kopplad till första reningssteget. Denna har tillkommit som ett försök att utvärdera möjligheten till reduktion av utsläppen av ammoniak.

När luft från tillverkning av glasull med fenolhartsbindemedel ska behandlas är den biologiska aktiviteten av stor betydelse för avskiljningen av fenol och formaldehyd och möjligheterna att innehålla gällande villkorsvärden för dessa ämnen. Vid tillverkning av glasull med Green Binder uppstår inte några utsläpp av fenol eller formaldehyd. Däremot finns det lättnedbrytbara ämnen från bindemedlet som orsakar omfattande tillväxt och slambildning i biologin.

För att följa upp och kontrollera utsläppen från verksamheten sker inom ramen för egenkontrollen mätningar av de samlade utsläppen från tillverkningen av glasull i skorstenarna T42 och T67. Mätningarna utförs i egen regi fyra gånger per år.

De uppmätta *stoffhalterna* från de höga skorstenarna varierade mellan åren 2010–2017 från 12,7 till 22,5 mg/m³. Som genomsnitt för alla mätningar uppgick halten stoft till 17,3 mg/m³. Den uppmätta halten *fenol* varierade under samma period från 0,01 till 3,9 mg/m³ med ett medelvärde på 0,5 mg/m³. Motsvarande uppmätt halt *formaldehyd* varierade från 0,1 till 0,9 mg/m³ med ett medelvärde om 0,3 mg/m³. Halterna av *fri fenol* har sjunkit under senare år, vilket tillskrivs i första hand en förbättrad biologisk aktivitet i IWS-filtren.

Utsläppen av organiska ämnen har vid något enstaka tillfälle bestämts som *totalhalten organiskt kol* (TOC) i skorstenarna. Samtliga uppmätta halter har varit lägre än 5 mg C/m^3 med ett medelvärde om cirka 3 mg C/m^3 . De uppmätta halterna består mest sannolikt av nedbrytningsprodukter från bindemedelssystemen och inkluderar även den fenol och formaldehyd som redovisats ovan. Om de uppmätta halterna är representativa skulle de motsvara ett årligt utsläpp motsvarande cirka 20 ton organiska ämnen räknat som organiskt bundet kol.

Vid tillverkningen avgår också *ammoniak*, framför allt genom sönderdelning av fenolhartserna i bindemedelssystemet. Den uppmätta halten av *ammoniak* i utsläpp till luft från glasullstillverkningen i skorsten T42 har under åren 2012 – 2016 varierat från som lägst $11,8 \text{ mg/m}^3$ (2014) till som högst $21,4 \text{ mg/m}^3$ (2012). Utsläpp av *ammoniak* från skorsten T67 har under samma tidsperiod varierat från som lägst $14,4 \text{ mg/m}^3$ (2012) till som högst $18,3 \text{ mg/m}^3$ (2014).

Särskilt om historiken för utsläpp av ammoniak

Frågan om utsläpp av ammoniak från verksamheten har varit föremål för mycket uppmärksamhet. Vid provningen 1996 varierade de årliga utsläppen av ammoniak till runt 200 ton/år, vid en produktion av glasull om cirka 60 000 ton/år. ISOVER har genomfört ett antal utredningar om biologisk rening genom nitrifiering och denitrifiering. ISOVER har också låtit installera en pilotanläggning vid linje T6, som fortfarande är i drift. Utredningarna har visat att en kvävereduktion baserad på traditionell nitrifiering och denitrifiering är möjlig på det vatten som uppkommer i processen. En fullskalig biologisk reningsutrustning som renar luften från både skorsten T42 och T67 bedömdes 2009 medföra ett investeringsbehov om 47 MSEK och resultera i årliga kostnader om cirka 18 MSEK. Kostnaden bedömdes motsvara 300 SEK/kg NH_3 (ammoniak) reduktion. I dagens penningvärde bör dessa kostnader, utifrån förändringen av konsumentprisindex, räknas upp med cirka 10 %.

ISOVER lät också utreda möjligheterna att rena några delflöden för att med säkerhet nå ned till utsläppsnivåer under 100 ton/år. Det utredda alternativet omfattade en

biologisk reningsanläggning med traditionell nitrifiering och denitrifiering ansluten direkt till linjen T4:s hårdugn. Investeringskostnaden för ett sådant alternativ bedömdes uppgå till cirka 29 MSEK och den årliga kostnaden till 9,2 MSEK. Kostnaden per kg avskild NH₃ (ammoniak) angavs till 229 SEK.

Det finns ingen teknisk utveckling eller några andra omständigheter som föranleder någon annan bedömning av kostnaderna idag. De betydligt lägre utsläpp av ammoniak som förekommer från verksamheten idag kommer mest sannolikt att innebära en lägre avskiljningsgrad för ammoniak och högre behandlingskostnader per m³ luft som ska behandlas. Emellertid är redan de specifika kostnader som bedömts för de högre utsläppsmängder som tidigare gällt så höga att de normalt betraktas som orimliga.

Under samma period som ovan företog ISOVER även omfattande försök för att genom ändringar i bindemedelssystemet kunna minska avgången av ammoniak. 2007 infördes också ett nytt bindemedelssystem, MRB (More Reactive Binder) som då bedömdes minska utsläppen av ammoniak med cirka 35 %. Med denna ändring angav ISOVER att utsläppen omräknat till anläggningens kapacitet för tillverkning av glasull med bindemedel, som då angavs till 66 000 ton/år, uppgick till 100–110 ton ammoniak per år. När mark- och miljödomstolen till slut avgjorde frågan 2009 konstaterade man att den ytterligare miljönyttan av att införa biologisk rening, nitrifiering/denitrifiering, inte var rimlig i förhållande till kostnaderna. Domstolen fastställde, utan att ange på vilket sätt det skulle uppnås, ett villkor som innebar att utsläppen från skorstenarna T42 och T67 från och med 2010 inte fick uppgå till mer än 75 ton/år.

Enligt ISOVER innebar detta att det, med de möjligheter att minska utsläppen som då var kända, inte skulle vara möjligt att utnyttja det gällande tillståndet intill anläggningens kapacitet avseende glasull med bindemedel. Utsläppen av ammoniak uppgick vid den tiden till dryga 70 ton/år vid en produktion av glasull med bindemedel som motsvarade cirka 45 000 ton/år. Orsaken till att ISOVER klarat gällande

villkor för utsläpp av ammoniak de senaste åren beror på att produktionen inte har varit i närheten av anläggningens kapacitet. Tillverkningen av glasull med bindemedel har de senaste fem åren varierat mellan 37 000 – 48 000 ton/år och utsläppen av ammoniak har uppgått till cirka 40 – 60 ton/år.

Förutsättningarna att klara villkoret har också förbättrats genom att en ny typ av bindemedel, Green Binder, under 2012 började introduceras för vissa produkter. Green Binder, som utvecklats av Saint Gobain, består av naturprodukter och medför praktiskt taget inga utsläpp av ammoniak, fenol eller fri formaldehyd. Att införa Green Binder i Billesholm innebar en omfattande omställning av produktionen med investeringar bland annat i nya och parallella system för bindemedelsdistribution. Successivt har bindemedelssystemet provats ut på fler produkter och användningen har ökat. Det är emellertid bara möjligt att använda Green Binder på en del av produktsortimentet. Green Binder går inte att använda till produkter som ska användas i utomhusmiljöer eller i dåligt ventilerade utrymmen. De kan inte heller användas för produkter som utsätts för höga temperaturer eller hög relativ fuktighet.

Sammantaget utsläpp till luft från tillverkningen

Vid den ansökta verksamheten har det antagits att de tidigare redovisade halterna av stoft är representativa för vad som kan uppnås med den aktuella reningsutrustningen och att utsläppen ökar i förhållande till produktionen. För fenol och formaldehyd är de uppmätta resthalterna under de senaste åren mycket låga. För att inte underskatta utsläppen vid ansökt verksamhet har halterna vid tillverkning av glasull med bindemedel av fenolharts antagits uppgå till 2 mg fenol/m³ respektive 1 mg formaldehyd/m³.

Beträffande ammoniak kommer de totala utsläppsmängderna vid den ansökta verksamheten vara beroende av vilka bindemedelssystem som kommer att kunna användas och vilka produkter som kommer att tillverkas. ISOVER bedömer att tillverkningens omfattning och fördelning mellan olika produkter är sådana att ett villkor om 75 ton kan innehållas för utsläppen från skorstenarna T42 och T67.

Baserat på ovan givna förutsättningar kan därmed följande utsläpp beräknas för den ansökta verksamheten.

	Stoft ton/år	Fenol ton/år	Formaldehyd ton/år	Ammoniak ton/år
T6	16,7	2,1	1,0	31,0
V2	11,0	0	0	0
T4	40,4	1,7	0,8	34,0
Rörskålar	10,1	0,6	0,3	10,0
Totalt	78,2	4,4	2,1	75,0

Tabell 1 Beräknade årliga utsläpp från glasullstillverkningen vid ansökt tillverkning

Utsläpp från formpressningen

Formpressning av ohärdad material som tagits ut från produktionen av glasull med bindemedel sker i två olika byggnader. Vid ansökt omfattning av verksamheten som anges till 2 000 ton formpressat material, kan utsläppen räknas uppgå till följande.

	Stoft ton/år	Fenol ton/år	Formaldehyd ton/år	Ammoniak ton/år
Totalt	0,4	0,2	0,3	3,0

Tabell 2 Bedömda utsläpp från formpressning vid ansökt verksamhet

Utsläpp av stoft från formpressningen uppgår till mindre än 0,5 % av de samlade stoftutsläppen från verksamheten. Utsläppen sker i flera utsläppspunkter. Utsläppspunkterna är inte försedda med någon utrustning för stoftavskiljning. Sedan 2010 har utsläppen av stoft vid den årliga redovisningen beräknats baserat på mätresultat från perioden 2005–2009. I genomsnitt var halterna *stoft*, i de punkter där mätning var möjlig, 1,4 mg/m³ under denna period. Motsvarande gäller för utsläpp av fenol och formaldehyd från formpressningen.

Utsläpp från Oxymeltanläggningen

I Oxymeltanläggningen återvinns glasullsavfall genom omsmältning. Luften från anläggningen renas i ett stembäddselektrofilter. Utsläppen mäts med egna resurser

inom ramen för egenkontrollen. Vid ansökt omfattning av verksamheten som anges till 10 000 ton/år, kan utsläppen räknas uppgå till följande.

	Stoft ton/år	Fenol ton/år	Formaldehyd ton/år
Totalt	2,1	0,006	0,001

Tabell 3 Bedömda utsläpp från Oxymeltanläggningen vid ansökt verksamhet

Normalt förekommer det inte några utsläpp av ammoniak av betydelse från Oxymeltanläggningen. *Stofthalten* från anläggningen har under perioden 2012–2017 varierat mellan 13–31 mg/m³ (norm torr gas) med ett medelvärde om 20 mg/m³ (ntg).

Oxymeltprocessen ger, vid normal funktion, inte upphov till några mätbara utsläpp av fenol eller formaldehyd. Utsläppen av fenol eller formaldehyd mäts trots det en gång per år. Halterna av *fenol* som uppmätts från Oxymeltanläggningen har sedan 2010 varierat mellan <0,02 och 0,08 mg/m³ med ett genomsnitt på 0,04 mg/m³. Mätningarna visar att halterna som regel är lägre än de använda mätmetodernas detektionsgräns men spår av fenol, över analysmetodens detektionsgräns, har ibland förekommit. Detta orsakas av att avgaserna från Oxymeltanläggningen måste kylas innan de avleds och att denna kylning sker med lokalluft från bland annat produktlager. Luften därifrån kan innehålla spår av fenol.

I samband med att processen togs i drift genomfördes under 1992 också analyser för att utröna om det förelåg risk för bildning av oönskade förbränningsprodukter så som dioxiner. Resultaten visade att *dioxinhalterna* uppgick till 0,032 ng/m³ (norm torr gas) när ugnen matades med PVC-haltigt material medan halterna utan sådant material varierade mellan 0,004–0,012 ng/m³. De uppmätta halterna var således låga i båda fallen.

Sammanfattning utsläpp till luft från processerna

I nedanstående tabell sammanfattas utsläppen av föroreningar med luft från processerna vid nuvarande produktionsförhållanden.

	Stoft ton/år	Fenol ton/år	Formaldehyd ton/år	Ammoniak ton/år
Glasullstillverkning	64,4	0,9	1,0	52,0
Formpressning	0,1	0,1	0,1	1,0
Oxymelt	0,5	<0,1	<0,1	-
Totalt	65,0	1,0	1,1	53,0

Tabell 4 Utsläpp vid nuvarande verksamhet (2016)

Vid ansökt tillverkning beräknas följande utsläpp kunna uppkomma med de antaganden som gjorts.

	Stoft ton/år	Fenol ton/år	Formaldehyd ton/år	Ammoniak ton/år
Glasullstillverkning	78,2	4,4	2,1	75,0
Formpressning	0,4	0,2	0,3	3,0
Oxymelt	2,1	<0,1	<0,1	-
Totalt	80,7	4,6	2,4	78,0

Tabell 5 Beräknade årliga utsläpp vid ansökt tillverkning

Utsläpp till luft från förbränning av bränslen, interna transporter etc.

Utöver ovan redovisade utsläpp rapporterade ISOVER 2016 utsläpp av 68 ton kväveoxider från naturgasförbränning och vagnar samt 2,4 ton svaveloxider från naturgasförbränning och Oxymelt. Vidare redovisades en avgång av 27 904 ton koldioxid från råvaror, Oxymelt och naturgasanvändning. Det kan antas att utsläppen i stort sett är proportionella till produktionen i och med att den andel som används för lokaluppvärmning m.m. är så liten. Däremot kommer behovet av bränslen och energi att variera med hänsyn till produktionens sammansättning. Förhållandena 2016 skulle uppräknat till ansökt verksamhet motsvara ett utsläpp av 85 ton kväveoxider och 4 ton svaveloxider. På samma sätt kan avgången av koldioxid uppskattas till 41 000 ton i ansökt verksamhet.

För interna transporter användes 89 m³ diesel och 89 ton gasol under 2016. Enligt en mycket grov, men konservativ, uppskattning skulle utsläppen av kväveoxider kunna uppgå till i storleksordningen 3 ton per år i nuvarande verksamhet. Behovet

av interna transporter ökar vid ansökt verksamhet. Delvis motverkas detta av att transportererna blir effektivare och att fordonsflottan successivt, vartefter fordon byts ut får bättre miljöprestanda. Dessutom kommer truckar som i dag drivs med fossila bränslen successivt att ersättas av truckar med eldrift där det är möjligt. En försiktig bedömning är att utsläppen i vart fall inte kommer att vara högre än 5 ton kväveoxider per år.

Köldmedia används i cirka 45 kylkompressorer. Systemen är täta och kontrolleras regelbundet. Det kan dock inte undvikas att visst läckage av köldmedia förekommer i samband med fel i utrustning eller byte av komponenter. Den totala mängden installerad köldmedia är 142 kg. Den ansökta verksamheten förväntas inte medföra något ytterligare behov av kylkompressorer.

Utöver stoft från processerna kan råvaruhanteringen medföra risk för damning. För att begränsa sådana risker är transportörerna slutna. Råvarusilorna, mäng- och krossglasmatningen är försedda med textila spärfilter. Inom verksamheten finns också ytterligare stofffilter som betjänar tillverkningen av specialisolering. Stoffhalten från sådana filter kan förväntas vara mycket låga och är av underordnad betydelse.

I verksamheten har tidigare använts en del limmer, färger, lacker m.m. med innehåll av organiska lösningsmedel. Sådan användning har näst intill upphört. För närvarande används i verksamheten ett trettiotal produkter som enligt säkerhetsdatabladet innehåller flyktiga organiska lösningsmedel. Det rör sig i första hand om produkter i mindre konsumentförpackningar som färgburkar, sprayburkar och liknande. Den sammanlagda mängden VOC i sådana produkter har bedömts uppgå till mindre än 2 ton per år och förväntas inte öka i ansökt verksamhet.

Utsläpp till vatten

Processvattensystemet

All användning av processvatten hanteras i ett slutet system. Till detta system förs också slam från tvättning av fyllkroppar för IWS-filtren. I processvattensystemet uppsamlas vatten som används för spolning av upptagningsschakt, övrig produktionsutrustning och golven kring dessa samt gaskanaler.

I systemet avfiltreras och återförs fast substans (våtavfall). Glaset i detta kan sedan återvinnas i Oxymeltanläggningen och återförs till processen. Filtrerat tvättvatten används bl.a. för att tvätta och kyla rökgaserna och för att bereda bindemedel. I processvattensystemet uppstår genom avdunstningen i IWS-filtren och processen ett underskott. Denna brist ersätts genom att rent vatten från processkylvattensystemet tillförs i IWS-filtrens sista steg. Även sådant kommunalt vatten som tillförs processen för vattenskarning hamnar i processvattensystemet och ersätter där avdunstningsförluster. Några utsläpp sker normalt inte från processvattensystemet.

Utsläpp till spillvattennät

Spillvatten avleds till kommunens spillvattennät. Till spillvattennätet avleds sanitärt spillvatten, en del spolvatten från glasullstillverkningen och regenereringsvatten från avhärdningsfilter (backspolningsvatten). Hit avleds också dagvatten från en mindre del av fabriksområdet och lossningsfickan där flytande råvaror hanteras. Avledningen av vatten sker via tre mätkammare (MK). Inom ramen för egenkontrollen uttas dagliga prov i MK1 för analys av halten fenol och formaldehyd. Under åren 2014, 2015 och 2016 har ISOVER efter överenskommelse med tillsynsmyndigheten utfört en utökad provtagning av spillvattnet vid samtliga MK två gånger per år. Den totala mängden vatten som avleds från de tre mätkamrarna till spillvattennätet har i snitt uppgått till mellan cirka 50 000 till 80 000 m³ per år.

Av de redovisningar som presenteras i ansökan framgår att i genomsnitt är halterna av näringsämnen, löst organisk substans m.m., med ett undantag, lägre än vad som förekommer i normala hushållsvatten. Detta förklaras av den utspädning med kyl-

och spolvatten som förekommer. Metallhalterna som påträffas i spillvattnet härrör i första hand från det grundvatten som används i verksamheten. Metallerna har avskilts i samband med den rening av grundvattnet som sker. Halterna är genomgående låga, i samma nivå eller lägre än vad som förväntas i hushållspillvatten. Den nitrifikationshämmning som uppmätts är låg i samtliga prov, men har vid ett tillfälle uppmätts till över 10 % vid 20 % inblandning i såväl MK2 som MK3.

Sammantaget framgår av de undersökningar som presenteras att de föroreningar som påträffas i avloppsvattnet inte är resultatet av några utsläpp från processen utan består huvudsakligen av ämnen som förekommer i gruvvattnet och som avskilts därifrån. Det lämpliga i att avleda vattnet till reningsverket har diskuterats. Att få ta upp och behandla gruvvatten på det sätt som sker idag är en förutsättning för verksamheten. Rejektvatten som uppkommer vid reningen måste avledas. Det enda alternativ till avledning till reningsverket som ISOVER för närvarande ser är en avledning direkt till recipient tillsammans med övrigt kylvatten.

Utsläpp till dagvattennät

Verksamhetsområdet avvattnas till ett dagvattennät som dels mynnar i en delvis kulverterad bäck väster om området utmed väg 110, ”Västra Bäck”, dels i en dagvattenledning som mynnar i Möllebäcken. Till ledningsnätet för dagvatten avleds också en del kylvatten. Vatten från kylning av Oxymeltglas avleds till Västra bäcken medan kylvatten för kylning av tappglas avleds till dagvattenledningen mot Möllebäcken. Vatten från kyltorssystemen behöver, sedan omvänd osmos (RO) installerades för snart tio år sedan, normalt inte avledas till spillvattennätet. I händelse av driftproblem finns dock möjlighet till avledning till Västra Bäck.

Dagvattnet från området kan förväntas ha samma karaktär som normalt dagvatten från industriella eller urbana miljöer. De föroreningar som återfinns i sådana dagvatten härrör från deposition av luftburna föroreningar, samt slitage från vägytor, deposition av avgaser från fordon och slitage av däck m.m. på fordon. Inom industriella verksamheter föreligger därtill alltid en risk för att spill av kemikalier, bränslen eller annat kan nå dagvatten. Inom verksamheten har vidtagits ett antal försik-

tighetsmått för att begränsa sådana risker genom invallningar och andra åtgärder för att förhindra spridning till omgivning. Därtill finns åtgärder så att eventuellt spill som uppkommit ska kunna omhändertas innan de når dagvatten. Mängden dagvatten som avleds till Möllebäcken ha beräknats till cirka 43 000 m³/år och till Västra bäcken till cirka 79 000 m³/år.

Till Möllebäcken går även i medeltal 742 m³ kylvatten/dygn och maximalt 2 500 m³/dygn idag (totalt 312 000 m³ under 2016). Ansökan omfattar ett uttag på 3 000 m³/dygn men ISOVER räknar med att de utsläppstoppar av kylvatten som kommer upp över nuvarande mängd (max 2 500 m³/dygn) är tillfälliga och begränsade till några få dagar. Till Västra Bäcken går i medeltal 219 m³/dygn från kylning av Oxymeltglas och 30 m³/dygn från backspolning av RO-filtret. Den nya ökningen i tillståndet rör inte Västra Bäcken. Kylvattnet är inte förorenat av några processer utan dess sammansättning kan antas vara densamma som gäller för gruvvattnet.

För att uppnå den ansökta verksamheten behövs inte några tillkommande byggnader eller hårdgjorda ytor. Någon ökning av mängden egentliga dagvatten eller dess innehåll av föroreningar förväntas därmed inte. Vad beträffar kylvatten innebär den ansökta verksamheten att behovet av kylvatten för Oxymelt och fjärrkyla kommer att öka. En ökad omfattning av tillverkningen innebär också att behovet av att kyla tappglas minskar, vilket innebär minskade kylvattenflöden.

ISOVER har låtit utreda möjligheterna att recirkulera kylvatten för olika ändamål vid ett antal tillfällen. Med det sätt som kylvattnet utnyttjas idag finns det tekniska förutsättningar som begränsar möjligheterna till recirkulation. Den viktigaste begränsningen är att kylvattnet som tas upp från gruvan först nyttiggörs som fjärrkyla innan det används för processkylsystemen. Med recirkulation blir detta inte möjligt med hänsyn till den högre temperatur på kylvattnet som skulle bli följden. Kostnaden för att recirkulera kylvatten från Oxymeltanläggningen har översiktligt bedöms till en knapp miljon kronor, men stora osäkerheter råder om vilken utsträckning ett sådant system behöver förses med rening för att avskilja glaspartiklar.

Buller

Verksamheten ger upphov till buller främst ifrån fasta installationer och interna transporter. Mätningar av buller sker inom egenkontrollen nattetid i ett antal mät-punkter i anläggningens omgivning. Mätningarna avser totalbullernivåer och inkluderar således såväl buller från ISOVER:s verksamhet som övrigt samhällsbuller. Totalbullernivåerna har under perioden 2012–2016 inte vid något tillfälle överskridit gällande riktvärde för ekvivalentbuller nattetid, 45 dBA_{Leq}. Vid flera tillfällen har emellertid totalbullernivåer i anslutning till riktvärdet uppmätts i samtliga mät-punkter. Den typ av mätningar som utförs inom egenkontrollen, immissionsmät-ningar, kan inte säkert besvara frågan om hur mycket en viss verksamhet bidrar till totalbullernivåerna.

För att få en bättre bild av ljudförhållande till följd av verksamheten och skapa ett underlag för att bedöma hur bullernivåerna påverkas i den ansökta verksamheten genomfördes under 2014 en kartläggning och karaktärisering av bullerkällor vid verksamheten. Bulleremissionen från 222 fasta bullerkällor bestämdes genom när-fältsmätningar. Vidare bestämdes ljudalstringen från trucktrafik, lastbilstransporter och bulkbilar. Baserat på detta underlag och geometriska data om anläggningen och dess omgivningar beräknades bullerbidraget till omgivningen.

I samband med att utredningen genomfördes rekommenderade bullerkonsulten att några källor skulle åtgärdas för att säkerställa att gällande villkor kan innehållas vid alla driftfall vid nuvarande och ansökt verksamhet. Åtgärderna berörde en handfull fasta installationer samt viss trucktrafik utomhus. ISOVER har därefter genomfört åtgärder avseende de aktuella punkterna. Effekten av de vidtagna åtgärderna har därefter utvärderats genom förnyade närfältsmätningar dels genom mätningar i de berörda beräkningspunkterna. ISOVER genomför löpande förbättringar avseende buller från verksamheten i samband med förändringar och ombyggnader i verksamheten. Detta är ett löpande arbete där bullerfrågan beaktas i olika projekt. De ut-förda mätningarna och beräkningarna visar att verksamheten kan innehålla gällande villkor i såväl nuvarande som ansökt verksamhet.

Verksamhetens bullerbidrag under dagtid förväntas, med hänsyn till övrigt samhällsbuller, inte ha någon särskild betydelse för omgivningen. Med hänsyn till detta och att de beräknade bullerbidragen faktiskt är på en sådan nivå att de, med hänsyn till angivna felmarginaler i beräkningarna är nära 50 dB(A), har någon sänkning av bullervärdena dagtid, jämfört med gällande villkor, inte föreslagits.

Råvaruanvändning

Den huvudsakliga råvaran är ekoglas som är återvunnet glas från hushållen. Idag används cirka 60 – 85 % ekoglas i mängen. Även bilglas, tappglas och oxymeltglas används till mängen. Som tillsatser används borax (boroxid), dolomit (kalcium- och magnesiumoxid), fältspat (aluminiumoxid), sand (kiseloxid), soda (natriumoxid) och kalk (kalciumoxid) för att få de egenskaper på glaset som eftersträvas. Därtill används mangandioxid och natriumnitrat som oxidationsmedel för att underlätta smältningen.

I den ansökta verksamheten kommer behovet av råvaror att öka. Ökningen av satsade mängeråvaror kommer att vara praktiskt taget proportionell med produktionen. Däremot kommer fördelningen mellan olika mängeråvaror att påverkas av faktorer som tillgången till ekoglas och återvunnet glas från den egna verksamheten.

Kemikalieanvändning

I verksamheten används ett stort antal kemiska produkter. För att säkerställa att de produkter som kommer till användning är lämpliga innehåller ISOVER:s miljöledningssystem rutiner för att säkra att användningen av kemiska produkter begränsas och övervakas så att bl.a. så få produkter som möjligt används, de fungerar i processen och i produkten och så att krav från kunder och myndigheter tillgodoses.

Vid anläggningen i Billesholm finns en kemikaliegrupp, som samordnar och följer upp rutiner och ansvarsfördelning för kemikalier och kemiska produkter. Kemikaliegruppens huvuduppgift är att utvärdera och undersöka alla kemikalier som finns eller som ska köpas in till företaget. Gruppen ska gå igenom och ta ställning till önskemål om kemikaliebyten, noterade problem, nya rön kring befintliga produkter,

behov av nya eller ändrade föreskrifter, ny eller ändrad skyddsutrustning och liknande. Bedömningarna görs av kemikaliegruppen, som också kontrollerar de skyddsblad som utfärdas eller används. För kemikalier som ska direktimporteras finns särskilda rutiner. Vidare finns rutiner för substitution av kemikalier.

I den ansökta verksamheten kommer användningen av kemikalier att öka. För produktionskemikalier som bindemedel kan ökningen över tiden antas vara direkt proportionell till produktionen vad avser summan. Dock kommer användningen av en viss produkt räknat per producerad enhet att variera beroende på produktionens sammansättning.

Energianvändning

ISOVER är starkt inriktade på att minska energianvändningen. Det arbetssätt som ISOVER tillämpar är i överensstämmelse med kraven på energiledning enligt SS-EN 50 001:2011. ISOVER har tidigare också ingått i Energimyndighetens program för energieffektivisering. Verksamheten omfattas också av lagen (2014:266) om energikartläggning i stora företag. Enligt lagen ska energikartläggningar av det slag som också föreskrivs i standarden genomföras med viss regelbundenhet. Sådana kartläggningar, med samma omfattning, sker också inom det certifierade miljöledningssystemet.

Under 2007 genomfördes en detaljerad energikartläggning som medförde att ett antal olika åtgärder genomfördes för att spara energi. Under 2014 har en förnyad energikartläggning genomförts. Om de åtgärdsförslag som utretts genomförs skulle detta enligt utredningen medföra en energibesparing om cirka 21 GWh/år och minskade kostnader motsvarande cirka 9,5 MSEK/år. Investeringskostnaden har bedömts till drygt 70 MSEK. Det finns ingen bestämd plan för att genomföra de åtgärder som föreslagits inom ramen för energikartläggningen. De åtgärder som blir resultatet av energikartläggningen utgör en liten del av de åtgärder som genomförs. Den huvudsakliga inriktningen på arbetet med energieffektivisering inom ISOVER sker istället genom ett arbete med processoptimering och genom det löpande arbetet med energieffektivisering som sker integrerat med verksamheten.

I den ansökta verksamheten kommer energianvändningen att öka. Ökningen är dock inte proportionell med produktionen. Även om inga ytterligare energibesparande åtgärder skulle vidtas kommer energibehovet per producerad enhet att minska vid en ökande produktion. Behovet av energi för lokaluppvärmning och interna transporter påverkas lite av produktionens omfattning. Vidare ökar inte behovet av att smälta glas i samma omfattning som produktionen av prima glas. En ökad andel prima glas innebär således att uppkomsten av tappglas, som är glas som smälts i onödan, minskar. Dessutom innebär en ökad produktion att mängden energi som behövs för att hålla glaskanalerna varma minskar.

Verksamheten omfattas också av systemet med utsläppsrätter. Reglerna som styr handelssystemet bygger på EU:s handelsdirektiv (2003/87/EC) och har införts i Sverige genom lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter och förordningen (2004:1205) om handel med utsläppsrätter. Verksamheten har också tillstånd (SE-12- 563-031805-2004) till utsläpp av växthusgaser senast utfärdat 2015-12-30.

Avfallshantering

Inom verksamheten finns rutiner för att identifiera och hantera avfall så att risker för miljön och människor motverkas. En strävan inom ISOVER är att minska avfallsmängderna och att öka möjligheten till återvinning genom att avfallet redan vid källan sorteras på lämpliga fraktioner. Att genom sortering vid källan, återanvändning och återvinning minimera behovet av att sända avfall till deponering är ett prioriterat mål. Oxymeltanläggningen i vilken fiberavfall smälts så att det kan återanvändas är en viktig komponent i detta arbete. ISOVER:s miljöledningssystem omfattar rutiner för hantering av avfall. Syftet är att identifiera och hantera avfall så att risker för miljön och människor motverkas samt att gällande lagstiftning och andra bestämmelser följs.

Det finns instruktioner hur uppsamlingen ska ske och vilka fraktioner som ska hållas åtskilda. Uppsamlingen sker i väl märkta behållare, fat eller liknande, och transporteras till förvaring med uppgift om sammansättning. Samtliga platser där avfall förvaras och hanteras är anordnade med hänsyn till det avfall som hanteras för att

minimera risken för att spill ska uppkomma. Farligt avfall samlas i ett särskilt lager, iordningställt för ändamålet. Allt farligt avfall samlas på hårdgjord yta under tak för att undvika risk för läckage till mark eller vatten.

I den ansökta verksamheten kommer avfallsmängderna att öka jämfört med dagens förhållanden i och med att mängden direkt produktionsanknutet avfall kommer att öka. Däremot ökar inte de avfallsmängder som har med underhåll och utveckling av anläggningar och byggnader att göra. Inte heller annat fastighetsanknutet avfall kommer att öka. Den mest försiktiga bedömning som kan göras är att avfallsmängderna i den ansökta verksamheten ökar proportionellt med produktionen, det vill säga med knappt 60 % jämfört med perioden 2012–2016.

Miljörisker

Inom verksamheten tillämpas rutiner för riskbedömning sedan 2008. Enligt dessa genomförs riskbedömningar inför planerade förändringar i verksamheten. Riskbedömningarna genomförs med avseende på såväl arbetsmiljö som yttre miljö. Inför föreliggande ansökan genomfördes en miljöriskbedömning av verksamheten. Av rapporten framgår mer i detalj vilka försiktighetsmått som vidtagits.

Enligt riskbedömningen bedöms riskerna med verksamheten generellt vara låga eller måttliga. Några oacceptabla risker har inte identifierats utifrån den grovanalys som sammanställts. Att tredje man och naturskyddsområden i närheten ska drabbas vid eventuella olyckor bedöms som mycket osannolikt. Anläggningen är inte heller placerad inom ett område där stora skred- eller rasrisker finns. Risken bedöms som mycket låg för att dominoeffekter inträffar med allvarliga konsekvenser från verksamheten till omgivningen eller från omgivningen till verksamhetsområdet. Risknivån vid ISOVER vid den ansökta verksamheten förväntas inte förändras från den nuvarande risknivån vad gäller lagring och hantering av farliga ämnen. De lagrade mängderna kommer inte öka i och med det nya tillståndet.

Verksamheten har tidigare omfattats av lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, framför allt beroende

på de lagrade mängderna av gasol. I verksamheten förekommer även andra ämnen som utgör s.k. Sevesoämnen. ISOVER har vidtagit åtgärder för att säkerställa att mängden Sevesoämnen på anläggningen inte når upp till den lägre kravnivån vare sig för befintlig eller ansökt verksamhet.

Transporter

Logistik, inklusive försörjning med råvaror och förnödenheter samt leverans av färdig produkt utgör en viktig funktion i verksamheten. Huvuddelen av transportererna till och från verksamheten ombesörjs genom kundernas eller leverantörernas försorg.

Verksamheten har goda anslutningsmöjligheter till såväl det allmänna vägnätet som järnvägsnätet. Således ligger fastigheten i direkt anslutning till väg 110. Vidare finns det stickspår från Söderåsbanan direkt in till verksamheten. All intransport av gods och förnödenheter till verksamheten sker idag med lastbil. Utleverans av produkt sker med bil och järnväg. Transporter till och från verksamheten sker huvudsakligen dagtid men vissa transporter i mindre omfattning sker även efter kl. 16. Normalt förekommer dock inga transporter nattetid. Rangering av järnvägsvagnar sker huvudsakligen dagtid mellan kl. 10-12.

Vid 250 aktiva dagar i verksamheten är motsvarade antalet vägtransporter cirka 65 angörande fordon per dygn eller 130 fordonsrörelser. ISOVER:s produkter lämpar sig väl för transport på järnväg. Under de senaste fem åren har den andelen av produktionen som utlastats på järnväg uppgått till i storleksordningen 10 % av den totala mängden utlastade produkter.

Vid ansökt omfattning av verksamheten kommer behovet av transporter att öka. En grov bedömning är att ökningen är direkt proportionell till ökningen av produktionen. Det skulle innebära att vägtransporterna skulle öka så att de i ansökt verksamhet motsvarar 85 angörande fordon eller 170 fordonsrörelser.

Egenkontroll

Inom ramen för verksamhetens ledningssystem finns befattningsbeskrivningar, rutiner och instruktioner som ska säkerställa att verksamheten bedrivs i enlighet med bindande krav och uppfyller internt uppställda mål. För egenkontrollen finns sedan länge ett kontrollprogram som sammanfattar vad som gäller för verksamheten. Den senaste revideringen av kontrollprogrammet skedde den 21 december 2016. Söderåsens miljöförbund har den 13 februari 2017 meddelat att man inte har något att erinra mot att programmet används inom egenkontrollen.

Besiktningarna som utförs av tredje part omfattar bland annat så kallade första-gångsbesiktningar. Sådana ska enligt programmet genomföras så snart någon förändring i verksamheten, som är av den karaktären att den föranlett någon prövning, har skett. Därtill finns periodiska besiktningar som för närvarande utförs årligen. Kontroll av buller görs med egna resurser och vid utvalda kontrollpunkter vid flera tillfällen årligen. Därutöver kontrolleras buller vart tredje år av extern part.

Särskilt om vattenverksamheten

Uttag av gruvvatten

Till verksamheten används vatten från de tidigare gruvorna i Billesholm. Sådant vatten pumpas idag upp dels från schakt VI (djup 28 meter), dels från ett borrhål med benämningen "Borra 8". Borra 8 togs i bruk 2005 och är 28 meter djup. Borrhålet ersätter ett tidigare borrhål då benämnt "nr 198" som tillkom 1964 (numera benämnt "Borra 2"). Borra 2 har ett betydligt större borrhål, minst 80,5 meter. Borra 2 får sitt vatten från den sedimentära grundvattenförekomsten under Billesholm, medan den nu använda Borra 8 får sitt vatten från gruvgångarna.

Då uttaget från Borra 8 inte längre sker på samma sätt som vid Borra 2 avser ISOVER att söka tillstånd till det nya borrhålet, Borra 8, och med ett uttaget på 250 m³/dygn ur denna. Avsikten är att Borra 2 ska finnas kvar som reserv och användas vid behov. Den angivna vattenmängden ska alltså kunna tas antingen ur Borra 8 eller, om det inte skulle vara möjligt, från Borra 2.

ISOVER söker även tillstånd till en ökning av det högsta uttaget av gruvvatten från gruvschakt VI från nuvarande 2 500 m³/dygn till 3 000 m³/dygn. Orsaken är att den låga produktion som rått under senare år innebär ett större behov av att kyla tappglas. Vid enstaka tillfällen har behovet varit så stort att det överskridit 2 500 m³/dygn. En ökning av tillståndsgiven uttagsmängd med 500 m³/dygn skulle ge företaget möjlighet att klara av dessa behovstoppar. Förändringen har liten betydelse för årlig mängd kylvatten.

Rådighet

ISOVER är ägare till fastigheten Billesholms gård 1:21 och har således rådighet över vattnet inom fastigheten och har därav möjlighet att ansöka om aktuell vattenverksamhet, i enlighet med 2 kap. 1–2 §§ Lag (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

Influensområde

I nuvarande tillstånd anges att provpumpning skett (2 500 m³/d mellan den 28 december 1964 – den 2 juli 1965) och att denna gett en viss avsänkning men att den inte bedömdes ge olägenhet för annan part. I domen anges inte avsänkningsnivå eller dylikt. Provpumpningar utfördes också år 1977. 141 brunnar i området som kunde tänkas bli påverkade mättes in. Från och med december 1977 – mars 1979 noterades sedan vattenståndet i 20 av dessa varje vecka samtidigt som nederbördsmängden noterades. Ytterligare pumpning utfördes sedan i Borra 4 och Borra 5 (inte i bruk idag, borrades 1976 och 1977) under juli till november med volymen cirka 500 m³/d. Analysen av mätningarna ovan visade att inga intressenter hade skadats av uttagen.

Vad gäller dagens influensområde så har i nuläget inga provpumpningar utförts för ökningen från 2 500 till 3 000 m³/d. Sedan augusti 2005 har dock vattennivån i Schakt VI lodats månadsvis. De första åren sedan lodningen påbörjades ses en kraftig skillnad mellan sommar och vinter. Detta torde bero på att Findus tidigare använde gruvvatten för att tvätta grönsaker under sommarperioden. Findus övergick sedan till att istället använda Bolmenvatten för detta ändamål. Produktionen är nu

nedlagd och inget vattenuttag sker. De senaste två åren har vattennivån legat på en mer stabil nivå.

Även Bjuvs kommun har fram tills för två år sedan tagit ut vatten från samma gruvschakt. Kommunens uttag omfattade ett medeluttag av 5 800 m³/d, maximalt uttag 14 000 m³/d samt 2 100 000 m³/år (Vattendomen A4/1967). Kommunen använde grundvattenresursen för uttag av dricksvatten men tar nu istället sitt vatten från Bolmen. Kommunens anläggning är under avveckling och i början på 2015 skickades en ansökan därom in till mark- och miljödomstolen. I ansökan behandlas konsekvenserna av upphörandet av uttaget som pågått sedan 50-talet. Kommunen har mätt grundvattenhöjningen i befintliga mätrör, i brunnar utanför gruvgångarna (även privata gårdsbrunnar) samt i bäcken för att se hur grundvattennivån i omgivning påverkas. Närboende har uttryckt oro för höjningar av vattenståndet. Kommunen har i sin ansökan därför definierat ett påverkansområde som utgörs av marknivå upptill och inklusive + 28 meter över havet. (baserat på bräddningsnivån som ligger 24,2 meter över havet + ett schaktdjup av 3 meter och + 1 meter för ökad säkerhet).

Kommunen har sedan 2009 mätt grundvattennivåer i ett antal kontrollbrunnar runt vattentäkten. Efter avställningen 2012 har hittills ingen påverkan i jordlagren noterats, förutom i ett grundvattenrör. Någon höjning av grundvattentrycket i berggrundsmagasinet har inte heller kunnat avläsas.

ISOVER har identifierat tre brunnar som tar vatten från samma vattenresurs som bolaget – gruvgångarna – och som ligger i någorlunda närhet och som därmed teoretiskt skulle kunna beröras av vattenverksamheten som sakägare. Av dessa tre brunnar är två stycken energibrunnar och en är en bevattningsbrunn.

Miljökonsekvenser och skyddsåtgärder

I miljökonsekvensbeskrivningen (MKB:n) jämförs konsekvenserna för människors hälsa och miljön av planerad verksamhet (för såväl den miljöfarliga som för vattenverksamheten) enligt ansökan med konsekvenserna av det s.k. nollalternativet. I MKB:n behandlas även alternativ lokalisering.

Nollalternativ

Nollalternativet innebär att den framtida verksamheten även fortsättningsvis bedrivs inom ramen för nu gällande tillstånd med villkor fast med en produktionsnivå som är samma som ansökt.

Alternativ lokalisering

Den befintliga verksamheten bedrivs redan på platsen. Anläggningen med sin processutrustning utgör en förutsättning för att kunna bedriva den ansökta verksamheten. Det finns därmed ingen alternativ lokalisering till en rimlig kostnad.

Utsläpp till luft

Recipient för utsläpp till luft

ISOVER anläggning i Billesholm ligger i Bjuvs kommun med cirka 15 000 invånare i nordvästra Skåne, öster om Helsingborg. I Skåne påverkas luftrecipienten bland annat av sjöfarten som omger länet i tre väderstreck och av motorvägarna E6 och E4. Industrin i Skåne bidrar till utsläpp av kväveoxider, svaveldioxid, partiklar och kolväten. Sammantaget står de diffusa källorna, bland annat trafik och hushåll, för större delen av utsläppen.

I dag genomförs inga mätningar av luftkvaliteten i Bjuvs kommunens egen regi eftersom halterna av luftföroreningar i dagsläget bedömts ligga långt under gällande miljökvalitetsnormer, enligt Söderåsens miljöförbund (2015). I samband med framtagande av rapporten ”Emissioner och luftkvalitet i Skånes kommuner 2009” utfördes mätningar av kväveoxider i alla Skånes kommuner. I Bjuv mättes *kvävedioxid* på två punkter i oktober 2009. I urban bakgrund var halten $8 \mu\text{g}/\text{m}^3$ och i gaturum $10 \mu\text{g}/\text{m}^3$. I Videlycke, som ligger cirka 14 km söder om Billesholm, finns även en ny mätpunkt inom det s.k. krondroppsnetet där lufthalter av *ammoniak* mäts. Några få mätresultat finns som visar halter på $0,8\text{--}2,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$. I övrigt finns inga mätdata att tillgå för Bjuvs kommun eller Billesholm. De närmaste platserna där luftmätningar i övrigt sker är i Helsingborg, Landskrona och Vavihill (som är en bakgrundsstation på Söderåsens sluttning). Vindförhållandena vid Billesholm har dock uppmätts. Förhärskande vindriktningar är västliga och sydvästliga.

Underlag för bedömning av konsekvenser för utsläpp till luft

För att ge ett underlag för bedömning av miljökonsekvenser har spridningsmeteorologiska beräkningar av haltbidrag och deposition av föroreningar genomförts. Beräkningarna har utförts dels för nuvarande verksamhet och dels för de förhållanden som förväntas vid ansökt verksamhet.

Svenska miljökvalitetsnormer för halter i luft anges i luftkvalitetsförordningen (2010:477). Normer finns både till skydd av människors hälsa och växtlighet. I första hand jämförs resultaten från spridningsberäkningarna med gällande miljökvalitetsnormer och preciseringar av miljökvalitetsmål för *Frisk luft*. För vissa ämnen finns inte miljökvalitetsnormer eller miljömålspreciseringar då kan omgivningshygieniska lågrisknivåer användas för jämförelse. Vid samtliga beräkningar av omgivningshygieniska riktvärden (S) har skyddsfaktorn 100 använts för att jämföra halterna i omgivningen med lägsta möjliga bedömningsvärde.

Bedömning av konsekvenser av utsläpp av partiklar/stoft

I rapporten ”Emissioner och luftkvalitet i Skånes kommuner 2009” har beräknade halter (90-percentil dygnsvärden) av partiklar PM₁₀ jämförts med miljökvalitetsnormen och utvärderingströsklarna. Inga kommuner i Skåne hade halter som översteg miljökvalitetsnormen. I rapporten angavs också att stoft från ISOVER:s anläggning enligt beräkningarna skulle kunna medföra så höga halter av stoft att den nedre utvärderingströskeln (20 µg/m³) samt den övre utvärderingströskeln (30 µg/m³) i bostadsområdet närmast fabriken riskerade att överskridas.

De spridningsmeteorologiska undersökningar som ISOVER nu låtit utföra visar att bidraget från anläggningen, särskilt i närområdet, är mycket litet och att de tidigare beräknade halterna sannolikt orsakats av ofullkomligheter i beräkningarna. Luft från tillverkningen passerar IWS-filter för stoftavskiljning och släpps huvudsakligen ut via de höga skorstenarna. Allt stoft från verksamheten har antagits utgöra PM₁₀.

Det högst beräknade tillskottet av stofthalterna som årsmedelvärden av PM₁₀ vid de närmsta bostäderna är lägre än 0,5 µg/m³ vid nuvarande förhållanden (2014) och

lägre än $1 \mu\text{g}/\text{m}^3$ vid den ansökta verksamheten. Vid nuvarande utsläppssituation samt vid ansökt utsläppssituation är det högst beräknade tillskottet av stofhalterna som PM_{10} vid de närmsta bostäderna lägre än $2 \mu\text{g}/\text{m}^3$ för dygnsmedelvärden som 90-percentil. Vid bedömning av percentilvärden bör det observeras att höga haltbidrag från skorstenarna inte behöver sammanfalla med höga halter i omgivningen eftersom de har olika orsaker.

De nu beräknade halterna kan jämföras med mätdata från mätstationer i närheten. I Vavihill mäts bakgrundshalter av partiklar i luft. För perioden 2010–2014 varierar halterna från $13,0$ till $16,2 \mu\text{g}/\text{m}^3$ som årsmedelvärden och 90-percentilen för dygnsmedelvärden varierar under samma period mellan $20,6$ – $27,6 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Urban bakgrund i Landskrona är cirka $19,8 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (2011), vinterhalvår. Spridningsberäkningarna visar att bidraget från verksamheten, vid så väl nuvarande verksamhet, som vid ansökt verksamhet och i nollalternativet, är mycket litet. Miljökvalitetsnormen för PM_{10} innehålls både vad gäller årsmedelvärden och dygnsmedelvärden.

Bedömning av konsekvenser av utsläpp av ammoniak

Ammoniak är en färglös gas som kan ha en mycket stark, stickande lukt som kan orsaka irritation i luftvägarna. Utsläpp av ammoniak från verksamheter sker normalt i mängder och koncentrationer som inte utgör någon risk för människors hälsa. Utsläpp av ammoniak kan bidra till både övergödning och försurning genom kväverikt nedfall.

Under 2013 var utsläppen av ammoniak i Skåne 8 660 ton. Nya mål som utgår från FN:s konvention om långväga transporterade luftföroreningar innebär att ammoniakutsläppen från Sverige ska minska med 15 % mellan åren 2005 och 2020. Omräknat för länet skulle det innebära att utsläppen år 2020 högst får uppgå till 7 940 ton. ISOVER:s bidrag av de skånska utsläppen (2013) motsvarar cirka 0,5 % vid nuvarande produktion och cirka 1,0 % vid ansökt produktion.

Det högsta beräknade haltbidraget för ammoniak vid de närmsta bostäderna är vid nuvarande produktion lägre än $0,2 \mu\text{g}/\text{m}^3$ och vid ansökt produktion lägre än

0,5 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ som årsmedelvärde. Spridningsberäkningarna som utförts visar även att cirka 6 km från ISOVER:s anläggning var koncentrationsbidraget av ammoniak från ISOVER $< 0,02 \mu\text{g}/\text{m}^3$ som årsmedelvärde vid ansökt produktion. Risken för hälsoeffekter har bedömts utifrån yrkeshygieniska gränsvärden och bedömningsvärde S (låg-risknivå) på 47 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Det kan konstateras att utsläppen från ISOVER:s bidrag till årsmedelvärdet för ammoniak är mycket litet, $< 0,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$ och bedöms inte ge upphov till någon risk för hälsoeffekter. Det gäller både vid nollalternativet och ansökt verksamhet. Det finns inga miljö kvalitetsnormer för ammoniak.

Bidraget till depositionen av ammoniak har även beräknats för utsläpp från verksamheten. Den högsta depositionen av ammoniak sker i anläggningens närmaste omgivning. Vid ett utsläpp motsvarande nu gällande villkor beräknas bidraget till depositionen som mest uppgå till 50 mg/m^2 .

Bedömning av konsekvenser av utsläpp av fenol

Fenol misstänks kunna orsaka genetiska defekter och kan orsaka organskador vid lång eller upprepad exponering för tillräckligt höga halter. Det högst beräknade tillskottet av fenol vid de närmsta bostäderna ligger vid nuvarande produktion lägre än 10 ng/m^3 och vid ansökt produktion lägre än 50 ng/m^3 som årsmedelvärden. För fenol finns det inga miljö kvalitetsnormer, preciseringar av miljö kvalitetsmål eller omgivningshygieniska lågrisknivåer att jämföra med. Risken för hälsoeffekter har därför bedömts utifrån yrkeshygieniska gränsvärden och bedömningsvärde S (låg-risknivå) på 13 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Det kan konstateras att avseende utsläppen från ISOVER så är de beräknade haltbidragen för fenol i omgivningen låga, $< 50 \text{ng}/\text{m}^3$, och bedöms inte ge upphov några till hälsoeffekter. Det gäller både vid nollalternativet och ansökt verksamhet.

Bedömning av konsekvenser av utsläpp av formaldehyd

Formaldehyd kan orsaka irritation i luftvägarna och misstänks kunna orsaka cancer. Det högsta beräknade haltbidraget för formaldehyd vid de närmaste bostäderna ligger vid nuvarande produktion lägre än 20 ng/m^3 och vid ansökt produktion lägre än 50 ng/m^3 som årsmedelvärden.

ISOVER:s bidrag kan jämföras med precisering av miljökvalitetsmål samt med omgivningshygieniska riktvärden för skydd av människors hälsa och med uppmätta värden i tätortsluft. Jämfört med miljökvalitetsmålet för formaldehyd på $10 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (räknat som ett timmedelvärde) är ISOVER:s bidrag av formaldehyd mycket litet. Mätningar av formaldehyd i urban bakgrund 2000–2013 i städerna Göteborg, Stockholm, Malmö, Lindesberg och Umeå visade på halter på 0,6 - 4,6 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Formaldehyd finns med på IMM:s riskwebb där följande information finns samlad. Formaldehyd har visats orsaka irritation i slemhinnor vid lufthalter på cirka 0,4 ppm. Vid yrkesmässig exponering har genotoxiska effekter observerats vid lufthalter på 0,1–0,4 ppm med korta perioder med högre nivåer. WHO Air Quality Guidelines för Europa anger ett riktvärde på 0,1 mg/m^3 . Risken för hälsoeffekter har här bedömts utifrån yrkeshygieniska gränsvärden och bedömningsvärde S (låg risknivå) på 1,2 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Det kan konstateras att de beräknade haltbidragen av formaldehyd från ISOVER är låga i omgivningen $< 50 \text{ ng}/\text{m}^3$ och de bedöms inte medföra någon risk för hälsoeffekter för boende i närområdet. Det gäller både vid nollalternativet och ansökt verksamhet. För formaldehyd finns inga miljökvalitetsnormer.

Bedömning av regionala och lokala konsekvenser av utsläpp av kväveoxider

ISOVER:s bidrag av de skånska utsläppen av kväveoxider motsvarar cirka 0,4 % vid nuvarande produktion och cirka 0,8 % vid ansökt produktion. Det finns tre olika miljökvalitetsnormer för kvävedioxid för att skydda människors hälsa samt för att skydda växtligheten som är baserade på timmedel, dygnsmedel och årsmedel. För Bjuvs kommun och Billesholm finns inga aktuella uppmätta halter i omgivningen att jämföra med. De enda mätningar som utförts (i Bjuv 2009) visade att det var god marginal till både miljökvalitetsnormer och preciseringar av miljökvalitetsmål. Det relativa bidraget av kväveoxider från ISOVER är litet och medför inte någon risk för att någon miljökvalitetsnorm ska överskridas. Den ansökta verksamheten innebär inte några ökade utsläpp av kväveoxider jämfört med nollalternativet.

Bedömning av regionala och lokala konsekvenser av utsläpp av marknära ozon

ISOVER har utsläpp av VOC i form av nedbrytningsprodukter från bindemedelsystemen inklusive fenol och formaldehyd. Om de uppmätta halterna är representativa (enstaka mätningar av TOC i skorstenar) skulle de motsvara ett årligt utsläpp motsvarande cirka 20 ton organiska ämnen räknat som organiskt bundet kol. I verksamheten har tidigare använts en del limmer, färger, lacker m.m. med innehåll av organiska lösningsmedel. Sådan användning har näst intill upphört.

ISOVER:s bidrag av de skånska utsläppen av VOC motsvarar cirka 0,1 %. Utsläppen från ISOVER är i ett regionalt perspektiv små. De bedöms inte medverka till att miljö kvalitetsnormer för marknära ozon överskrids i närområdet. Däremot bidrar utsläppen till de storregionala utsläppen av oxidanter i bakgrundsmiljö. Utsläppen av VOC från ISOVER:s ansökta verksamhet kommer inte att öka jämfört med nol-lalternativet.

Utsläpp av vatten

Recipienter för utsläpp

ISOVER har utsläpp av kyl- och dagvatten dels direkt till Möllebäcken dels till ett dike, ”Västra Bäckén”, längs med fabriksområdets västra kant innan diket slutligen mynnar i Möllebäcken. Spillvatten från verksamheten avleds till kommunens spillvattennät.

Diket och Möllebäcken berörs inte av Vattendirektivet, då dessa inte har utsetts som vattenförekomster. Efter cirka 2 km mynnar Möllebäcken i Vegeå vilken är en klassificerad vattenförekomst. Förekomsten är benämnd Vege å: Humlebäckenkälla (SE621613-132747).

Vattendelegationen för Västerhavets distrikt har klassat vattenförekomstens aktuella status, 2015 och 2013, samt fastställt kvalitetskrav (miljö kvalitetsnorm) för ekologisk och kemisk status, 2017. Ekologisk status är klassad som måttlig med kvalitetskrav god ekologisk status år 2027. Bedömningen grundar sig främst på problem

med övergödning. Kemisk ytvattenstatus har klassningen ”uppnår ej god status” med kvalitetskravet ”god kemisk ytvattenstatus”. Undantaget är kvicksilver och PBDE (bromerad difenyleter).

Spillvattnet avleds till Ekebro avloppsreningsverk. I reningsverket behandlas vatten från Bjuvs tätort samt samhällena Gunnarstorp, Billesholm och Norra Vram. Dessutom behandlas, förutom vatten från ISOVER, avloppsvatten från Höganäsbolagen och tidigare även Findus. Avloppsreningsverket är dimensionerat för 14 300 personkvivalenter.

Konsekvenser och bedömning av utsläpp av kylvatten

På båda lokalerna, dit kylvattnet från verksamheten avleds, är bottentemperaturen lägre än yttemperaturen de närmsta metrarna efter utsläppet. I Möllebäcken blandas dock vattnet relativt snabbt och en höjning jämt över åfåran på cirka 2 °C har registrerats här. I det mindre diket, Västra Bäckan, med lägre flöde råder turbulens och ett mindre flöde. Åfårans profil är också mer jämn. Här har man konstaterat att vattnet skiktade sig i mitten av åfåran de närmaste 30 metrarna, varefter en omblandning skedde av vattenmassorna och att en höjning på cirka 1,5 °C uppmättes här. Den maximala temperaturen på det kylvatten som släpps ut anges till cirka 30 °C. Vid olika mättillfällen har temperaturen i utsläppspunkten i Möllebäcken uppmätts till mellan 22–28 °C. Vid mätning på kylvattenplymen sjönk temperaturen på en sträcka av sju meter från 22 °C till 6,6 °C.

Fiskar är växelvarma och antar den temperatur omgivningen har. De reaktioner som styr olika kemiska processer i organismen är temperaturberoende och kommer således att påverkas av omgivningens temperatur. Olika arter av fiskar har utvecklats i olika temperaturregioner och kommer därför att ha arts specifika temperaturzoner där de mår bäst. I ”Recipientbedömningen”, som bilagts ansökan, presenteras preferens temperaturen och den övre letaltemperaturen för ett urval av de fiskar som påträffats vid elfiske i Möllebäcken och Vegeå. Av dessa kan slutsatsen dras att temperaturer över 23 °C i recipienten inte är önskvärda. Den plym som uppmättes, enligt ovan, hos ISOVER visade att vattnet skiktas både avseende ytvattentemperatur och bot-

tentemperatur och avseende utsläppssida. Detta medför att det oftast finns en ”fri väg” för vattenlevande organismer där temperaturen inte övergår deras preferens-temperatur. Temperaturer över 23 °C skulle kunna uppkomma sommartid vid höga temperaturer i vattendraget och låg vattenföring. Vid dessa tidpunkter förekommer dock ingen vandrande fisk i vattendraget.

Vid en ökad produktion av glasull kommer vattenmängden inte att öka, eftersom kylvattenutsläppen är kopplade till start och stopp. Det är inte heller troligt att vatt-
net vid full produktion kommer att ha högre temperaturer.

Sammanfattningsvis skulle den ökade temperaturen tillfälligt kunna ge undvikande och ansamling av fiskar vid utloppsrören. Den övre letaltemperaturen bedöms dock inte överstigas för någon av fiskarterna. Inte heller preferenstemperaturens övre gräns bedöms överskridas i någon större grad.

Långtidseffekter av kylvattenutsläppet skulle främst kunna ge upphov till lokal förändring av bottenfaunan. Den förhöjda temperaturen är så pass låg och inom ett väldigt begränsat område att någon förändring av fiskars beteendemönster inte är trolig.

Konsekvenser och bedömning av utsläpp av dagvatten

Föroreningsinnehållet i dagvattnet, tillsammans med kylvattnet, har vid ett tillfälle under 2014 och vid två tillfällen under 2017 mätts i två punkter benämnda ”Kombinerat utsläpp NO” och ”Kombinerat utsläpp V”. Resultat från dessa provtagningar har sedan jämförts med riktvärden för dagvattenutsläpp från det regionala dagvattennätverket i Stockholms län, från Göteborgs stad och från Bjuv kommuns antagna riktvärden för utsläpp av dagvatten (antagna den 25 januari 2018).

ISOVER:s mätningar på de kombinerade utsläppen ligger inom de angivna riktvärdena förutom för fosfor och nickel där riktvärdena i viss mån överskrids. Det bör noteras att fosfor inte tillsätts i ISOVER:s verksamhet och att halterna av nickel i grundvattnet från Borra 8 är högre än de halter som uppmätts i dagvattnet. Det

nickel som återfinns i det vatten som avleds med dagvattenledningarna har således mest sannolikt sin förklaring i gruvvattnet och utgör inte någon förorening från verksamheten.

Även om Möllebäcken inte är klassad som ett s.k. ”fiskvatten”, och de mätvärden som finns att tillgå från ISOVER:s verksamhet är tagna i ett kombinerat dagvatten kan ändå en jämförelse med riktvärden för fiskvatten göras. För ammoniumkväve (NH₄) klarar de två provtagningarna (kombinerat utsläpp NO och V) både riktvärde och gränsvärde för fiskvatten. Även för zink och koppar ligger halterna långt under riktvärdet.

ISOVER har även gjort en bedömning av aktuella kvalitetsfaktorer för recipienten och jämfört dessa med aktuell klassning av vattenförekomsten. Sammantaget finner ISOVER att den sökta verksamhet inte kommer att ha någon påverkan på vattenförekomsten ”Humlebäckenkälla” som kan ha betydelse för dess klassning. Nämnas bör också att det totala avrinningsområdet för Möllebäcken är 24 km². Området för dagvattenavrinning från ISOVER är 23 ha. Detta ger att aktuellt verksamhetsområde står för cirka 1 % av avrinningsområdets totala storlek.

Miljökonsekvenser av utsläpp till spillvattennätet

Halterna föroreningar i spillvatten är i samma nivå eller lägre än vad som förväntas i hushållspillvatten och kraven enligt ”Allmänna Bestämmelser VA” (ABVA). Endast vid enstaka tillfällen har nitrifikationshämningen uppmätts till värden som är strax över det som anges i ABVA.

För att kontrollera att inget otillbörligt vatten innehållande bindemedelskemikalier eller bindemedelsrester tillförs spillvattnet utförs inom egenkontrollen dagliga mätningar av fri fenol och fri formaldehyd på samlingsprover från mätkammare 1. Endast vid tre tillfällen under åren 2010–2017 har detekterbara halter uppmätts. Inte vid något annat tillfälle sedan 2010 har något enskilt analysvärde överskridit analysmetodens nedre detektionsgräns.

Bidraget från ISOVER till Ekebro avloppsreningsverk uppgår till mellan 1 – 4 % för parametrarna kväve, fosfor och BOD₇. Bidraget bedöms inte öka vid ansökt verksamhet. Det rör sig således om ett mindre bidrag som inte negativt påverkar reningsprocesserna vid reningsverket. Det totala flödet till spillvattennätet från verksamheten har under åren 2013–2016 varierat från drygt 50 000 m³/år till drygt 80 000 m³/år. Mängden spillvatten som avleds bedöms inte förändras vid ansökt verksamhet.

Buller från verksamheten

Boverket och Naturvårdsverket har utfärdat vägledningar som delvis innehåller olika utgångspunkter för bedömning av olägenheter från industribuller. Således anger Boverket (Industri- och annat verksamhetsbuller vid planläggning och bygglovsprövning av bostäder; rapport 2015:21, april 2015) att nya bostäder kan accepteras utan särskild bulleranpassning när de ekvivalenta ljudnivåerna understiger 50 dBA LAEq för perioden 06–18 och 45 dBA LAEq för perioden 18–06. Naturvårdsverket anger i sin vägledning (Vägledning om industri- och annat verksamhetsbuller; rapport 6538, april 2015) att utgångspunkten vid bedömning av industribuller ska vara att den ekvivalenta bullernivån ska innehålla 50 dB LAEq för perioden 06–18, 45 dBA LAEq för perioden 18–22 samt 40 dBA LAEq för perioden 22–06. Utifrån förutsättningarna vid verksamheten görs bedömningen att de värden som anges i nu gällande villkor kan innehållas även i den ansökta verksamheten. Det samma gäller i nollalternativet. Några klagomål på buller har inte förekommit.

ISOVER har även utrett förutsättningarna att innehålla de värden som anges i Naturvårdsverkets vägledning om industribuller. Omfattande åtgärder behövs enligt ISOVER och såväl kostnaderna som effekten är svårbedömda. Baserat på ÅF:s bedömning och en bedömning av tillkommande kostnader utgående från ISOVER:s erfarenhet skulle åtgärderna medföra en kostnad motsvarande drygt 13 MSEK (upp till 50 MSEK). Av kostnaden är drygt 4 miljoner kronor kostnader förknippade med åtgärder på mobila källor, medan drygt 8 miljoner kronor kan hänföras till fasta källor.

Vad gäller olägenheter till följd av störande buller är det endast nattetid som är relevant eftersom övrigt samhällsbuller kommer att ha störst betydelse dagtid. Strax över 30 bostadshus kommer att beröras av buller över 40 dB LAEq men under 45 dB LAEq nattetid. Nästan hälften av dessa ligger inom 50 meter från järnvägen. Trafikbuller utomhus för järnväg respektive väg är 55 dBA ekvivalentnivå. Vare sig den ansökta verksamheten eller nollalternativet förväntas, vad avser buller, medföra någon tillkommande olägenhet för de närboende.

Resursförbrukning

I den ansökta verksamheten kommer energianvändningen att öka. Ökningen är dock inte proportionell med produktionen. Även om inga ytterligare energibesparande åtgärder skulle vidtas kommer energibehovet per producerad enhet att minska vid en ökande produktion. Behovet av energi för lokaluppvärmning och interna transporter påverkas lite av produktionens omfattning. Vidare ökar inte behovet av att smälta glas alls i samma omfattning som produktionen av prima glas. En ökad produktion beror på en ökad efterfrågan av bolagets isolerprodukter. Om isolermaterialet inte tillverkas av ISOVER ska det tillverkas någon annanstans och transporteras därifrån. Det är svårt att se hur detta kan ske utan att än mer energi skulle åtgå.

Vattenanvändning

Vid ansökt produktion beräknas användningen av kommunalt vatten öka, fast i liten omfattning. Användning av vatten för bindemedelsblandning och viss kylning kommer också att öka. Däremot kommer behovet av kylvatten för tappglas att minska om produktionen ökar. Sammantaget innebär det att vattenanvändningen inte kommer att öka i någon väsentlig omfattning. Detta gäller såväl i nollalternativet som den ansökta verksamheten. Det sökta tillståndet ska medge att det högsta uttaget av grundvatten från gruvschaktet, räknat per dygn, kan öka med 20 % jämfört med idag. Detta motiveras av behovet att vid låg produktion kunna kyla tappglas. Någon egentlig ökning av uttaget av gruvvatten förutses inte.

Råvaror

De bindemedel som används för glasullsframställning är oftast baserade på fenol-formaldehydharts (Bakelit). Detta harts är en härdplast som erhåller sin slutgiltiga struktur genom härdning. Användningen av bindemedel, framförallt fenolharts, är en av orsakerna till de utsläpp som uppkommer både i samband med tillverkningen och under produktens livslängd.

För närvarande pågår en harmonisering av standarder och regelverk för byggmaterial i Europa. Flera länder i Europa har redan infört regler för emissioner från byggmaterial. Även i Sverige förbereds en sådan reglering. Ett sådant regelverk innebär skärpta krav på utsläpp från byggnadsmaterial som ska användas i utrymmen där människor vistas. Med More Reactive Binder (MRB) kommer det inte att vara möjligt att innehålla kraven. Framförallt ger material tillverkade med MRB högre emissioner av fri fenol och formaldehyd jämfört med de bindemedel som används vid övriga fabriker i Europa. För den ansökta verksamheten har det antagits att de bindemedel som används vid övriga fabriker i Europa också ska användas i Billesholm. Förutsättningarna för att använda Green Binder påverkas dock inte.

Beträffande den förutsedda ändring i bindemedelssystemet som redogjorts för ovan är den ett resultat av kommande regler vilket är yttre faktorer över vilka bolaget inte råder. Ett byte av bindemedelssystem kommer enligt ISOVER:s bedömning att bli nödvändig även om verksamheten skulle fortsätta bedrivas inom ramen för nu gällande tillstånd.

Risk för olyckor

Olyckor som kan ge utsläpp till luft är främst brand i anläggningen. Bränder ger rökgaser som främst kan drabba personer anställda inom verksamheten vid exponering. Bränder är i huvudsak kopplade till den mängd kemikalier och mängd brännbart material som förvaras på anläggningen. Det finns ingen eller liten risk för explosion. Det finns visserligen damm på anläggningen men detta är inte brännbart. Anläggningen hanterar även gasol som vid upphettning av tank skulle kunna leda till en explosion vid ett eventuellt utsläpp. Gasoltanken har ett flertal olika skydd för

att undvika att en olycka skulle inträffa vid anläggningen. Vid lossning av gasol finns rutiner och säkerhetssystem.

Utsläpp av kemikalier eller släckvatten kan förorena mark och nå dagvatten eller avloppssystem. Generellt bedöms det inte som sannolikt att utsläpp av kemikalier når recipient, det vill säga den bäck som rinner i anslutning till anläggningen.

Inom de delar av verksamhetsområdet där kemikalier i huvudsak hanteras är marken hårdgjord vilket minskar risken för påverkan av mark. Det finns dock ett fåtal platser på anläggningen där det inte är hårdgjord yta, bl.a. en uppställningsplats av pallar i närheten av en kemikalieledning. Denna uppställningsplats kommer dock enligt ISOVER att ändras som en följd av riskanalysen för att minska risken för ett läckage till mark.

Generellt bedöms riskerna i de granskade delarna av bolagets verksamhet vara låga eller måttliga och inga oacceptabla risker har identifierats utifrån den grovanalys som sammanställts. Risknivån vid ISOVER med den nya planerade verksamheten förväntas inte förändras från den nuvarande risknivån vad gäller lagring och hantering av farliga ämnen. Detta då den lagrade mängderna inte kommer öka i och med det nya tillståndet. Den årliga förbrukningen bedöms inte öka i någon särskild omfattning.

Påverkan på natur- och kulturområden

Områdesskydd natur

Anläggningen ligger idag inom Vattenskyddsområde för Bjuvs kommuns vattentäkt. Detta kommer dock att tas bort och uttaget har redan idag upphört. I nordöst ligger område med riksintresse för naturvård, Söderåsens nationalpark. Avståndet till Söderåsen från ISOVER:s verksamhet är cirka 1 km. På ett avstånd av 2,5 km från verksamhetsområdet ligger därutöver Natura 2000-området Hallabäckens dalgång.

Områdesskydd kultur

Hela Billesholm är klassad som en särskilt värdefull kulturmiljö. Cirka 200 meter öster om verksamhetsområdet ligger Billesholms kyrka som är utsedd till kyrkligt kulturminne. Utanför verksamhetsområdet i den norra delen precis väster om väg 110 ligger en väl bevarad boplats.

Bedömning

Verksamheten bedöms inte påverka på platsen aktuella områdesskydd varken avseende natur- eller kulturmiljö. Vattenskyddsområdet kommer att upphöra inom snar framtid. Även om området fortfarande har skydd är uttaget av grundvatten till ISO-VER:s verksamhet inte så stort att kvantiteten på grundvattenförekomsten påverkas. Kvalitén säkras bland annat genom att den verksamhet som kan medföra spill sker inom invallat område med ett slutet dagvattenhanteringssystem. Vid eventuella spill på annan plats finns möjlighet att stänga dagvattenbrunnarna så att spill kan samlas upp och föras till godkänd mottagare.

Söderåsens nationalpark ligger så pass långt bort att de utsläpp verksamheten bidrar med i form av luftnedfall blir marginellt. Likaså är bedömningen att verksamheten inte får någon betydelse för de skyddsintressen som finns för Natura 2000-området Hallabäckens dalgång, se nedan.

Hallabäckens dalgång, SE0430105, är ett område på ca 191 hektar. Hallabäcken är en av de artrikaste skogsbiotoperna i landet med stort antal kärlväxter och hög diversitet av bl.a. lavar. I huvudsak skyddas Hallabäckens för den ädellövsskog med stort inslag av gamla grova träd som tillsammans med den luftfuktighet och naturliga sväm skapar utmärkta livsmiljöer för ett stort antal skyddade och hotade arter. Området ska bevaras, restaureras och på så sätt underlätta etablering för de arter som är beroende av ädellövsskog. De prioriterade bevarandevärdena i Natura 2000-området är det vattendrag som finns i området, fäladsmarken, de gamla grova träden och de senvuxna träden samt den döda veden. I Natura 2000-området lyfts fem lavararter som särskilt känsliga för kvävedeposition bokvårtlav, liten ädellav, bok-

kantlav, stifklotterlav och grynig filtlav. Arterna är upptagna i rödlistan med skyddet nära hotade (NT), undantaget liten ädellav som är starkt hotad (EN).

Under handläggningen av målet har ISOVER låtit lavexperten Svante Hultengren och Naturcentrum AB belysa den samlade bedömningen av påverkan av ammoniakutsläppen från bolagets ansökta verksamhet för att bedöma behovet av prövning utifrån bestämmelserna i 7 kap. 28 a § miljöbalken (Natura 2000-prövning). Den samlade bedömningen är enligt dessa att det för närvarande inte finns några effekter på lavfloran i Hallabäckens dalgång och att de angivna kvävedepositionsmängderna och ammonium/ammoniakhalterna i luft som redovisats av bolaget, måste anses som försumbara och har sannolikt obetydlig gödande eller pH-påverkande effekt på lavfloran. Andra faktorer, till exempel trädens och beståndens åldrande, förhållandet ljus/beskuggning med mera, är enligt Naturcentrum AB:s bedömning betydligt viktigare faktorer när det gäller lavfloras framtida utveckling.

Vattenverksamheten, grundvattenuttag

Akvifärer

ISOVER:s verksamhetsområde berör en klassad grundvattenförekomst enligt Vatteninformationssystem Sverige (VISS) 2017, Ängelholm-Ljungbyhed, med uttagsmöjligheter på 20 000 – 60 000 l/h (480 – 1440 m³/d). Förekomsten är en sedimentär bergförekomst med god kemisk och kvantitativ status. Vid nuvarande pumpning av kylvatten till verksamheten använder ISOVER dock gruvgångarna som är en annan akvifär. Det finns två olika nivåer av gruvgångar, flöts A och B. Både kommunens och ISOVER:s uttag har skett/sker från flöts A, med volymen 5 500 000 m³.

Konsekvenser och bedömning av grundvattenuttaget

Uttaget som kommunen nu upphört med är betydligt större än den ökning ISOVER ansöker om. Enligt provpumpningar, utförda av Sweco 2004, konstaterades att det är cirka 60 % av volymen i flöts A som kan utnyttjas. De provpumpningar som genomfördes skedde enbart inom gruvsystemet och det konstaterades att den södra

delen av gruvschaktet inte hade kontakt med de norra delarna. Även om ett influensområde med avsänkningen > 3 dm inte definierats görs ändå bedömningen att den ökning av influensområdet som ökningen av den maximala uttagningsgränsen med 500 m³/d utgör mer än väl kompenseras av att kommunen nu slutat pumpa upp 5 800 m³/d.

De äldre vattendomar som rör kommunens uttag kommer således att upphävas och vattenskyddsområdet över Billesholm kommer även det att upphävas. Medelvoly-
men på det uttag som nu upphört är nästan dubbelt så stort (5 800 m³/dygn) som det uttag ISOVER ansöker om som maxnivå. Baserat på detta och de data från olika provpumpningar som genomförts i området görs bedömningen att en ökning med 500 m³/dygn inte borde påverka varken tillgängligheten på vatten i aktuell akvifär eller närliggande brunnar.

Ansökt verksamhet bedöms inte påverka varken aktuell status eller möjligheten att uppfylla normen i den sedimentära bergförekomsten som berörs.

De allmänna hänsynsreglerna

Nedan redovisas hur ISOVER uppfyller de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken.

Kunskapskravet

Verksamheten har varit i drift i många år. ISOVER har därför erfarenhet och ingående kunskaper om den verksamhet som ansökan avser. Driftspersonalen utbildas fortlöpande i miljö- och teknikfrågor. Skriftliga rutiner och instruktioner samt ett certifierat miljöledningssystem finns. När bolagets egna resurser inte räcker till anlitas utomstående expertis. Bolaget har därmed den kunskap om verksamheten och dess verkningar som krävs för att uppfylla kunskapskravet. Verksamheten är certifierad enligt ISO 9001, ISO 14001 och ISO 50001.

Försiktighetskravet

ISOVER anser sig vidta de skyddsåtgärder och utsläppsbegränsande åtgärder som är rimliga för den ansökta verksamheten. Åtgärder utöver vad bolaget genomfört eller planerar bedöms inte vara rimliga enligt 2 kap. 7 § miljöbalken.

Bästa tillgängliga teknik

ISOVER anser sig använda bästa tillgängliga teknik. I den tekniska beskrivningen i ansökan redovisas hur verksamheten följer de BAT-slutsatser som gäller för industriutsläppsverksamheten.

Produktvalskravet

Inom ISOVER finns ett system för bedömning av de kemiska produkter som används eller avses användas inom verksamheten. Bolaget anser att produktvals-kravet därmed är uppfyllt.

Hushållnings- och kretsloppskravet

Hushållning med energi är ett fortlöpande arbete inom verksamheten. ISOVER har ett övergripande mål att minska energianvändningen och arbetar aktivt med energifrågor. Verksamheten omfattas av lagen (2014:266) om energikartläggning i stora företag och har genomfört en energikartläggning som har redovisats i enlighet med Energimyndighetens anvisningar tillsammans med övriga enheter inom bolaget Saint-Gobain Sweden AB den 31 mars 2017.

Råvaror används så effektivt som möjligt. Råvarorna består i hög grad av återvinning av glasmaterial. Uppkomsten av avfall minimeras och återanvänds när det går och uppkommet avfall i övrigt hanteras i enlighet med avfallshierarkin.

Lokaliseringskravet

Lokaliseringen av verksamheten är ändamålsenlig och väl etablerad. Verksamheten bedrivs inom ett för ändamålet planlagt område. Den ansökta verksamheten strider därmed inte mot gällande planbestämmelser. Verksamheten strider inte heller mot

bestämmelser i 3 och 4 kap. miljöbalken om hushållning med mark- och vattenområden.

Miljökvalitetsnormer

I miljökonsekvensbeskrivningen redogörs för relevanta miljökvalitetsnormer och verksamhetens påverkan på dessa. Den ansökta verksamheten bedöms inte på ett inte obetydligt sätt bidra till att en miljökvalitetsnorm som avses i 5 kap. 2 § första stycket 1 inte följs.

INKOMNA YTTRANDE M.M.

Myndigheter

Naturvårdsverket, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) samt Havs- och vattenmyndigheten (HaV)

Rubricerade myndigheter har avstått från att yttra sig.

Länsstyrelsen Skåne

Yrkanden

Länsstyrelsen Skåne anser att ansökningsunderlaget är komplett och att miljökonsekvensbeskrivningen med nuvarande underlag och slutsatser kan godkännas. Länsstyrelsen tillstyrker tillstånd till den ansökta verksamheten, såväl den miljöfarliga verksamheten enligt 9 kap. miljöbalken som vattenverksamheten enligt 11 kap. samma balk.

Länsstyrelsen anser att det inte krävs ett Natura 2000-tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken, då bolaget ändrat sitt yrkande avseende ammoniakutsläppen. Detta innebär att bolaget, enligt länsstyrelsens bedömning, inte genomför en förändring av verksamheten i enlighet med 1 kap. 4 § miljöprövningsförordningen.

Länsstyrelsen har dock synpunkter på vissa av de villkorsförslag som sökanden yrkat ska gälla för verksamheten. Det gäller villkoren nummer 2, 3, 8, 9, 11, 12 och 14. Länsstyrelsen har därutöver synpunkter på villkor för vattenverksamheten och på bolagets förslag till prøvotidsvillkor. Länsstyrelsen skulle dessutom vilja se att domstolen särskiljer villkor för den miljöfarliga verksamheten och för vattenverksamheten för att underlätta tillsynen. Länsstyrelsen anser dessutom att det vore bra om de gällande vattendomarna som finns för verksamheten upphävdes om nytt tillstånd för vattenverksamheten meddelas.

Länsstyrelsen yrkar att nedanstående villkor fastställs

1. Enligt bolagets yrkade villkor nummer 1. (allmänna villkoret)
2. Istället för bolagets villkor nummer 2 och 3 förespråkar länsstyrelsen en prøvotid vad gäller utsläpp av stoft från skorstenarna T42 och /67 samt Oxymeltanläggningen. Se utförligare under rubriken utredningsvillkor och provisoriska föreskrifter nedan.
3. Enligt bolagets yrkade villkor nummer 4 (utsläpp till luft av fri fenol och fri formaldehyd).
4. Enligt bolagets yrkade villkor nummer 5 (utsläpp till luft av ammoniak från skorstenarna T42 och T67).
5. Enligt bolagets yrkade villkor nummer 6 (användning av restprodukter i Oxymeltprocessen).
6. Enligt bolagets yrkade villkor nummer 7 (förvaring och hantering av flytande kemiska produkter och farligt avfall inklusive delegation (D1) till tillsynsmyndigheten).
7. Länsstyrelsen anser att bolagets förslag till villkor nummer 8 är för otydligt och kan även vara för strängt (utsläpp till dagvatten av föroreningar) och att det där-

för behöver ses över.

Kommentar till bolagets förslag till villkor 8: Länsstyrelsen har vid huvudförhandlingen framfört att villkoret kan tolkas på olika sätt och att om det tolkas strikt kan vara för strängt. Länsstyrelsen anser att frågan om utsläpp till dagvatten ska sättas på provotid (se vidare under rubriken utredningsvillkor och provisoriska föreskrifter). Länsstyrelsen anser därför i första hand att villkoret tas bort som slutligt villkor. I andra hand anser länsstyrelsen, och om det finns behov av ett villkor till dess slutliga villkor fastställs, bör villkoret omvandlas till en provisorisk föreskrift och då med ett tillägg i villkoret liknande ”*bolaget ska verka för*” eller motsvarande formulering.

8. Istället för bolagets förslag till villkor nummer 9 föreslår länsstyrelsen följande villkor (A och B nedan).

A) Buller från verksamheten får inte överskrida följande ekvivalenta ljudnivåer utomhus vid bostäder än:

55 dBA	vardag dagtid	kl. 7-18
45 dBA	samtliga dygn nattetid	kl. 22-07
50 dBA	övrig tid	

Återkommande höga ljudnivåer nattetid vid bostäder får inte överstiga 55 dBA. Kontroll ska ske genom närfältsmätning och beräkning eller genom mätning vid berörda bostäder. Kontroll ska ske så snart det har skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer.

B) Ljud från verksamheten, inklusive transporter inom verksamhetsområdet, får senast 5 år efter det att tillståndet vunnit laga kraft inte ge upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder, skolor och förskolor samt vårdlokaler än följande:

50 dBA	Leq dag	kl. 06-18
--------	---------	-----------

45 dBA Leq kväll (samt lör-, sön-, helgdag kl. 06-18)	kl. 06-18
40 dBA Leq natt	kl. 22-06

Nivåerna ovan avser immissionsvärden vid bostäder, förskolor, skolor och vårdlokaler. De gäller utomhus vid fasad och vid uteplatser och andra ytor för utvistelse i bostadens närhet. För bostäder avser nivåerna i första hand bostadsbyggnader där ett ärende om detaljplan eller bygglov påbörjats före den 2 januari 2015.

Maximala ljudnivåer ($LF_{max} > 55$ dBA) bör inte förekomma nattetid klockan 22–06 annat än vid enstaka tillfällen.

De angivna ekvivalentvärdena ska kontrolleras genom mätning vid ljudkällorna (närfältsmätning) och beräkningar eller genom mätning vid berörda bostäder, skolor och förskolor samt vårdlokaler (immissionsmätning). Ekvivalentvärdena ska beräknas för faktisk driftstid under de tidsperioder som anges ovan. Kontroll ska genomföras så snart det har skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade ljudnivåer eller när tillsynsmyndigheten anser att kontroll är befogad.

Kommentar till villkor för buller: Länsstyrelsen anser att bullerriktvärdena för verksamheten bör överensstämma med Naturvårdsverkets vägledning om industri- och annat verksamhetsbuller, rapport 6538. Vidare anser länsstyrelsen att det är skäligt att bolaget får 5 år på sig att arbeta med bullerfrågan. Under tiden som bolaget vidtar åtgärder för att klara dessa riktvärden bör villkor A gälla. Bolaget har utifrån mätningar och beräkningar bedömt att de värden som anges i nu gällande tillstånd kan innehållas även i den ansökta verksamheten. Det innebär att lite över 30 bostäder kommer att beröras av buller över 40 dB LAeq (medelljudnivån) nattetid, vilket är utgångspunkten för olägenhetsbedömning vid bostäder enligt Naturvårdsverkets vägledning. Hälften av dessa bostäder ligger inom 50 meter från järnvägen. Riktvärdet för trafikbuller är 55 dBA ekvivalentnivå. Bolaget menar att ändringen av

verksamheten inte kommer att medföra någon tillkommande olägenhet för de närboende.

Länsstyrelsen gör bedömningen att hälften av bostäderna utsätts för för mycket buller nattetid, både från bolagets verksamhet och från trafikbuller. Det är vanligtvis under nattetid som vi återhämtar oss genom sömn. Bolaget har utrett förutsättningarna för att klara Naturvårdsverkets vägledning. Omfattande åtgärder skulle krävas och effekterna är svårbedömda.

Gör domstolen bedömningen att det skulle vara oskäligt (länsstyrelsen överlåter åt domstolen att bedöma vilka kostnader som kan anses skäligen i förhållande till de decibel som behöver sänkas samt under vilken tidsperiod) att sänka bullernivåerna bör domstolen föreskriva ett tillägsvillkor som reglerar att bolaget ska vidta bullerbegränsande åtgärder vid nybyggnation, nyinstallation eller renovering av bullerande anläggningar, så att den sammanlagda bulleremissionen på sikt kan sänkas till Naturvårdsverkets vägledning. Bolaget bör då även se över sina transporter och fordonsrörelser inom området. Kontroll kan ske genom mätning vid berörda bostäder. Länsstyrelsen vill påpeka att trafikens bidrag till ljudnivåerna i området inte bör frånta bolaget deras ansvar. Länsstyrelsen framförde även vid huvudförhandlingen att i det fall länsstyrelsens villkorsförslag B inte fastställs ska nattnivåerna för bullernivåer inte ändras från kl. 07.00 till 06.00 som bolaget yrkat på.

9. Enligt bolagets yrkade villkor nummer 10 (avvecklingsplan och anmälan om nedläggning).

Kommentar till bolagets villkor 10: Då verksamheten upphör är en avvecklingsplan ett bra verktyg för både bolaget och tillsynsmyndigheten. Länsstyrelsen anser att frågan om förorenade områden hanteras bäst inom den ordinarie tillsynen enligt 10 kap. miljöbalken. Statusrapport finns.

10. Istället för bolagets förslag till villkor nummer 11 föreslår länsstyrelsen följande villkor för kontroll av den miljöfarliga verksamheten.

För verksamheten ska finnas ett aktuellt kontrollprogram som ska finnas tillgängligt för tillsynsmyndigheten senast 3 månader från det att tillståndet tagits i bruk. I kontrollprogrammet ska anges mätmetod, mätfrekvens och utvärderingsmetod. Kontrollprogrammet ska även innehålla uppgifter om recipientkontroll. Av intresse är både halter av föroreningar i recipienten men också inventering av hotade arter.

Kommentar till villkoret: Kontrollprogram bör finnas för att möjliggöra kontroll av hur villkoren följs. Ett kontrollprogram syftar bland annat till att säkerställa att det finns tydliga rutiner för hur, när och med vilken frekvens kontroller av sådana faktorer som kan påverka miljön eller människors hälsa ska utföras. Även information om recipientkontroll, till exempel genom medverkan i relevant vattenvårdsförbund, ska inkluderas.

Mot bakgrund av dagvattenflödet från området och bolagets förbrukning av kylvatten anser länsstyrelsen att bolaget behöver känna till recipientens status för att kunna vidta åtgärder om behovet skulle uppstå. Enligt bolagets miljörapport har även driftsstörningar och olyckor skett som medfört utsläpp till recipienten. Länsstyrelsen anser att det inte är tänkt att bolaget ska vänta på att tillsynsmyndigheten ska agera inom ramen för tillsynen. Bolaget ska själv agera och arbeta med sin verksamhet utifrån den kunskap som finns om verksamheten och dess påverkan på människors hälsa eller miljön.

Bolaget utför idag recipientkontroll genom sitt medlemskap i luft- och vattenvårdsförbund. Naturen och dess förutsättningar är inte statiska, vilket blev tydligt under torkan sommaren 2018 och det är av vikt att bolaget känner sin recipient för att kunna uppfylla kraven i egenkontrollförordningen.

Enligt förordning (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll 6 § ska verksamhetsutövaren fortlöpande och systematiskt undersöka och bedöma riskerna med verksamheten från hälso- och miljösynpunkt. Resultatet av undersökningar och bedömningar ska dokumenteras.

Därutöver föreslår länsstyrelsen även ett villkor för kontroll av vattenverksamheten, se nedan. Förslaget lyftes vid huvudförhandlingen.

”Ett förslag till uppdaterat kontrollprogram avseende vattenverksamhetens omfattning och omgivningspåverkan ska upprättas och skickas till tillsynsmyndigheten för vattenverksamheten inom tre månader från det att tillståndet vunnit laga kraft. I kontrollprogrammet ska anges mätmetod, mätfrekvens och utvärderingsmetod avseende uttagmängder samt observationspunkter i omgivningen.”

11. Länsstyrelsen föreslår ett tillägg på bolagets förslag till villkor nummer 12 enligt följande.

Sökanden ska mäta allt utpumpat vatten ur schakt VI och ur Borra 8. Mätningarna ska omfatta utpumpad mängd per enskilt dygn och per år för respektive uttagpunkt samt dokumenteras skriftligen.

12. Enligt bolagets yrkade villkor nummer 13 (plan för hantering av släckvatten).

13. Enligt bolagets yrkade villkor nummer 14 (riskbedömning) men med tillägget att riskbedömningen ska uppdateras minst vart femte år eller vid behov och redovisas i miljörapporten.

Kommentar till villkoret: Bolagets nuvarande grovriskanalys och miljöriskanalys är i behov av revidering, vilket bolaget är medvetet om. Att tillhandahålla en utförlig dokumentation kopplad till riskerna med verksamheten visar att bolaget tar ansvar för verksamhetens omgivningspåverkan både för människors hälsa och miljön.

Riskbedömningen bör uppdateras senast vart femte år eller vid behov. Den ska grunda sig på resultat från grovriskanalys och miljöriskanalys. Sannolikhetsklasserna behöver revideras i materialet. Länsstyrelsen vill också påpeka att Naturvårdsverkets föreskrifter NFS 2017:5 som gäller vid hantering av brandfarliga vätskor och spilloljor i cisterner ovan mark samt rörledningar och slangledningar som är anslutna till cisternerna inte kommer att gälla för verksamheten, då miljöskyddet härav ska regleras i tillståndet. Bolaget ligger dessutom inom ett vattenskyddsområde. Riskbedömningen behöver därför ta höjd för detta. Även frågor som samförvaring av reaktiva kemikalier, småförpackningar och dubbelmantling ryms inom riskbedömningen.

Länsstyrelsen yrkar följande utredningsvillkor och provisoriska föreskrifter

U1. Bolaget ska under en prøvotid utreda lämplig hantering av de vatten som avleds från verksamheten till spill-, dagvattennät och direktutsläpp. Bolaget ska

- identifiera, karaktärisera och kvantifiera utsläppta vatten som avleds från verksamheten. Bolaget ska analysera parametrar som är representativa utifrån verksamhetens art. Resultaten ska sedan jämföras med relevanta riktvärden. Om något ämne saknar riktvärde ska bolaget ge ett förslag på lämpligt riktvärde.
- utreda vilka förutsättningar (inkl. kostnader) som finns för att rena eller på annat sätt behandla eller hantera avledda vatten. Bolaget ska redovisa vilka halter som kan vara acceptabla att släppa till dag-, spillvattennät eller direktutsläpp efter att vattnet genomgått rening eller annan behandling.
- redovisa miljökonsekvenserna av att avledda vatten till spillvattennätet, dagvattennätet och direktutsläpp.

Utredningen ska genomföras i samråd med huvudmannen för avloppsanläggningen och tillsynsmyndigheten. Vidare ska utredningen lämna förslag till hantering av de olika vattenströmmarna samt förslag till slutliga villkor. Arbetets fortskridande under prøvotiden ska årligen redovisas i miljörapporten. Utredningen ska inges till mark- och miljödomstolen senast tre år efter det att domen vunnit laga kraft.

Kommentar till U1: Bolaget har åtagit sig att ha regelbunden tillsyn över utgående dagvatten (bolagets föreslagna villkor 8). Bolaget har inte preciserat vad tillsynen ska omfatta och det blir därmed svårt för myndigheten att bedöma om bolaget lever upp till villkoret eller inte. Länsstyrelsen föreslår därför att villkoret kan utredas vidare, för att kunna preciseras, genom ovanstående utredningsvillkor. Bolaget har ställt sig positiva till att utreda de olika vattenströmmarna.

Det är viktigt att bolagets undersökning av delströmmarna utformas så att undersökningen verkligen svarar på frågeställningarna. Detta är extra viktigt då bolaget anser att prøvotiden sätts till tre år efter det att tillståndet vunnit laga kraft. Nedan följer kommentarer kring respektive delvattenström.

Kylvatten

En fördröjning av utgående kylvatten till diket och Möllebäcken skulle ge vattnet tid att svalna innan det släpps. Med den svåra torka som uppstod under sommaren och hösten 2018 i färskt minne menar länsstyrelsen att det är önskvärt att kylvattnet får möjlighet att svalna innan det släpps till recipienten. Då diket och Möllebäcken har ett väldigt lågt flöde eller eventuellt är torrlagda befarar länsstyrelsen att höga temperaturer på utgående vatten kan orsaka skada på vattenlevande organismer och bottenfaunan. Recipientutredningen visar annars att temperaturhöjningarna i diket och Möllebäcken inte överskrider riktvärdet för miljö kvalitetsnormer för fisk- och musselvatten (SFS 2001:554).

Dagvatten

Klimatförändringen förväntas leda till en ökad nederbörd. Fastighetsägare måste skapa långsiktiga hållbara lösningar för dagvattenhantering. Det behövs arbetas aktivt med utjämning av dagvattenflöden, sekundära avrinningsvägar och, vid behov, rening av dagvatten. En fördröjning av dagvatten (gärna med oljeavskiljare, möjlighet till avstigning samt provtagningspunkt) som kan ta emot ett flöde som motsvarar ett 10-års regn är ett led i att anpassa verksamheten för kommande klimatförändringar. Det är också till nytta för kontroll av oavsiktliga utsläpp till dag-

vattnet. Enligt bolagets miljörapport har det förekommit åtta oavsiktliga utsläpp till dagvattnet sedan år 2010.

Vatten till spillvattennätet

Bolaget avleder vatten till det kommunala avloppsreningsverket som utöver det sanitära spillvattnet består av dagvatten från fabriksområdet och lossningsfickan för flytande råvaror. Viss del av spolvattnet samt regenereringsvatten från avhärdningsfilter avleds också till spillvattennätet.

Länsstyrelsen vill påpeka att det kommunala avloppsreningsverket ska rena hushållens avloppsvatten, inte industriernas. Avloppsverket behandlar biologiskt lättnedbrytbara ämnen, avskiljer bakterier, fosfor, kväve och partiklar. Det rena vattnet leds sedan till recipienten. Det slam som genererats kan användas som jordförbättring.

Bolaget behöver därför se över de delströmmar av vatten (MK1, MK2 och MK3) som leds till det kommunala avloppsreningsverket och som inte utgörs av ett sanitärt spillvatten. NSVA är inte skyldiga att ta emot ett industrivatten. Varken delströmmarna MK2 eller MK3 klarar NSVA:s krav. Detta innebär att det kommunala avloppsreningsverket tar emot vatten som inte är behandlingsbart och där vattnet kan bidra till en uppkoncentration av metaller i slammet.

Eftersom metaller är grundämnen som inte bryts ner kan även små utsläpp leda till att skadliga halter byggs upp över tiden. De farligaste metallerna är bly, kadmium och kvicksilver som det finns regeringsbeslut på att fasa ut. Även utsläppen av andra metaller som krom, nickel, silver, koppar och zink behöver minska till reningsverken. Innehåller slammet för höga halter av otillåtna ämnen måste det istället deponeras, vilket inte är resurseffektivt eller hållbart. Ett förorenat vatten som inte kan behandlas i det kommunala avloppsreningsverket bör hanteras av verksamhetsutövaren på annat sätt.

Att leda ett rent vatten till reningsverket är inte heller försvarbart ur ett ekonomiskt perspektiv. Den extra vattenmängden kan leda till att stora mängder spillvatten måste släppas ut orenat eller att ämnena i vattnet inte renas.

U2. Bolaget ska utreda möjligheterna att sänka stoffhalten från skorstenarna T42 och T67 och Oxymeltanläggningen till en så låg nivå som möjligt utifrån vad som är tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt. Bolaget har 12 månader på sig att redovisa förslag till åtgärder från och med att tillståndet vunnit laga kraft. Förslaget ska även innehålla villkor med haltkriterier, kontrollmetod och mätintervall.

Kommentar till U2: Länsstyrelsen anser att bolaget bör sträva efter att sänka stoffhalten både för Oxymeltprocessen och skorstenarna T42 och T67 då verksamheten är placerad invid samhället Billesholm. Bolaget har inte redovisat om det är en betydande del småbarnsfamiljer som bor på orten men det finns fem förskolor och en grundskola. Spridningsberäkningarna visar att bolaget vid den ansökta utsläppssituationen genererar ett beräknat tillskott av stoft som PM_{10} vid de närmaste bostäderna på $2 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Bakgrundshalten ligger på cirka $20\text{--}27 \mu\text{g}/\text{m}^3$ och miljökvalitetsmålet på $30 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Det finns därför en risk att miljökvalitetsmålet för orten inte klaras i framtiden.

Barn är en skyddsvärd grupp i samhället. Det är viktigt att tänka på att barn inte är små vuxna. Utvecklingen av barnets lungor har betydelse för hälsan senare i livet. Barn rör sig mera och har en snabbare andning samtidigt som lungorna är mindre. Det gör att relativt mer luftföroreningar tas upp i ett barns luftvägar och lungor jämfört med vuxna. Ofta förvärrar luftföroreningar sjukdomar i luftvägarna. Ingen nedre gräns för påverkan har observerats och därför är det fördelaktigt med så lite föroreningar som möjligt. Gränsvärden som miljökvalitetsnormer syftar till ett absolut tak för att undvika en oacceptabel nivå av luftföroreningar, men miljökvalitetsnormerna ger inte det skydd som behövs för en god livsmiljö. Det är därför önskvärt att i första hand utgå från de nivåer som anges inom Miljökvalitetsmålet Frisk luft.

Bolaget har i bemötande på länsstyrelsens första yttrande framfört att det inte är troligt att det finns förutsättningar att finna några rimliga åtgärder för att minska utsläppen av stoft och att det saknas anledning att utreda möjligheterna att minska utsläppen av stoft ytterligare. Bolaget menar att de redan har låga utsläpp i jämförelse med BAT och BAT-AEL.

Länsstyrelsen instämmer inte i den bedömningen utan anser att bolaget under en provotid bör utreda om det är möjligt att sänka stoffhalterna ytterligare till en rimlig kostnad. Ett tillstånd varar i många år och det är därför skäligt att utreda om det finns alternativa tekniker, kompletterande tekniker eller annat som kan sänka stoffhalterna. Länsstyrelsen har ändrat de provisoriska villkoren från medelvärde till årsmedelvärde och ändrat att kontrollen kan ske fyra gånger per år, vilket bolaget har medgivit efter önskemål från miljöförbundet.

Under provotiden gäller, följande provisoriska villkor

P1. Utsläppen av stoft från skorstenarna T42 och T67 får som årsmedelvärde uppgå till högst 25 mg/m³ norm torr gas. Kontroll ska ske genom mätning minst en gång per kvartal när anläggningen är i drift.

P2. Utsläppet av stoft i rökgaserna från Oxymeltanläggningen får som årsmedelvärde inte överstiga 50 mg/m³ norm torr gas. Kontroll ska ske genom mätning minst fyra gånger per år när anläggningen är i drift.

Planeringsavdelningen Bjuvs kommun

Planeringsavdelningen har meddelat att den synpunkt som kommunen tidigare har haft på anläggningen har gällt förvaring av stora mängder gasol på bolagets område. Nu framstår det av ansökan som att mängden förvarad gasol inom området (tre tankar varav en i drift och två bortkopplade och inerteerade (fyllda med "säker" gas)) minskar och med det riskerna kring explosion vilket också sammanfattas i miljörisikanalysen.

Söderåsens miljöförbund

Förbundet tillstyrker att tillstånd meddelas. Miljöförbundet har vidare ansett att bolagets förslag för utsläpp av stoft kan accepteras. Vid huvudförhandlingen har förbundet yrkat på samma som länsstyrelsen framfört avseende villkor för buller. Därutöver anser även förbundet att bolagets villkorsförslag nummer 8 är för otydligt och föreslår därför samma villkorsförslag som länsstyrelsen även i den frågan (dvs. utredningsvillkor i första hand och eventuell provisorisk föreskrift enligt nuvarande formulering men med tillägget ”verkar för”). Förbundet har även vid huvudförhandlingen framfört att de kan acceptera bolagets förslag till utformning av utredningsvillkor avseende utsläpp av vatten. Därutöver har Söderåsens miljöförbund inga synpunkter.

Söderåsens miljöförbunds grunder för utsläpp av vatten

Utsläpp till recipient

Utsläpp till recipient utgörs dels av regnvatten från hårdgjorda ytor men också av kylvatten från kylning av vagnar. Utsläpp sker till två recipienter. Till Möllebäcken leds dagvatten från delar av fastigheten tillsammans med kylvatten från Borra 8. Till Västra diket leds dagvatten samt kylvatten från gruvschakt VI. Provtagning av gruvvatten och dagvatten visar att halterna uppmätt nickel överskrider riktvärdet för dagvatten beslutade av Bjuvs kommun samt även övriga jämförda riktvärden (Göteborg, Stockholm och StormTac).

Nickel är ett prioriterat ämne enligt vattendirektivet. I Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter (HVMFS 2013:19) om klassificering och miljökvalitetsnormer för ytvatten anges gränsvärden för nickel i ytvatten. Gränsvärdet för nickel och nickel-föreningar är satt till 4 µg/l som årsmedelvärde (som biotillgängligt nickel). Av ansökan framgår inte om de uppmätta halterna avser biotillgängligt nickel eller om det är totalmängden nickel som mätts.

Utsläppet innebär sannolikt ingen påverkan på miljökvalitetsnormen i närmaste vattenförekomst, Vege å. Däremot kan inte uteslutas att recipienten Möllebäcken påverkas negativt av utsläppet. Vid fullt utnyttjat ansökt vattenuttag kan mängden

kylvatten som släpps till Möllebäcken utgöra så mycket som 15 % av medelvattenföringen, vilket innebär att det utgör en betydligt större andel vid lågvattenföring i bäcken. Miljöförbundet anser därför att utsläppet av nickel till recipient bör regleras i villkor.

ISOVER jämför i sin ansökan med riktvärden för Stockholm samt Göteborg. Stockholms stad har idag inga fastställda riktvärden för dagvatten utan det som finns är ett förslag. Vad gäller Göteborgs riktvärden har dessa inte uppdaterats efter att HVMFS 2013:19 började gälla. Göteborgs riktvärde för nickel grundar sig på att MKN är 20 µg/l som årsmedelvärde vilket i den nya föreskriften sänktes till 4 µg/l, dock avser den senare biotillgängligt nickel.

Utsläpp till kommunalt reningsverk

Spillvatten samt dagvatten från vissa delar av fabriksområdet är anslutet till kommunalt avlopps nät och leds till kommunens reningsverk Ekebro i Bjuv. Bjuvs kommun har stora problem med ovidkommande vatten kopplat till spillvattennätet och arbetar aktivt med att koppla bort bland annat tak- och dräneringsvatten från spillvattennätet. Problemen ledde till att hela reningsverket översvämmades år 2007. Efter detta har åtgärder vidtagits men man har fortfarande problem med bräddningar vid häftiga regn. Sommaren 2016 drabbades kommunen av skyfall som ledde till källaröversvämningar i ett flertal fastigheter bland annat i Bjuvs tätort.

Delar av det vatten som leds till kommunalt reningsverk har, som länsstyrelsen Skåne påpekat i sitt yttrande, en sammansättning som anger att det inte är behandlingsbart i ett kommunalt reningsverk dvs. BOD₇/COD-kvoten är lägre än 0,5. För att ett spillvatten ska vara behandlingsbart i ett kommunalt reningsverk ska spillvattnet vara hushållsliknande dvs. innehålla näringsämnen, då denna typ av reningsverk är byggda för näringsreduktion. För att vara behandlingsbart bör vattnet, enligt uppgift på Norra Skånes Vatten och Avlopp AB:s hemsida, innehålla något av följande: BOD₇ >10 mg/l, N-tot > 10 mg/l eller P-tot >0,3 mg/l. Vattnet från MK 3 uppfyller inte dessa krav Av de redovisningar som gjorts i ansökan framgår

att anledningen till detta sannolikt beror på avledning av dagvatten men även spolvatten och regenereringsvatten från avhärdningsfiltret leds till kommunens spillvattennät.

Med hänvisning till reningsverkets kapacitetsbrist samt att delar av det vatten som leds till kommunens avloppsreningsverk inte är behandlingsbart anser miljöförbundet att detta vatten i fortsättningen bör hanteras på annat sätt än att släppas till kommunalt reningsverk.

Sammantaget anser miljöförbundet att hanteringen av det dagvatten samt spol- och regenereringsvatten som idag leds till spillvattennätet samt övrigt dag- och kylvatten som idag släpps till recipient bör regleras i tillståndet genom ett eller flera villkor. För att kunna föreskriva relevanta villkor för hantering av det avloppsvatten som uppkommer inom bolagets verksamhet yrkar miljöförbundet att mark- och miljödomstolen med tillämpning av 22 kap. 27 § miljöbalken skjuter upp frågan om slutliga villkor för utsläpp till vatten under en provotid samt att man beslutar om ett utredningsvillkor under provotiden. Förbundet tillägger även att Bref-dokumentet för IED-verksamheten kan ge vägledning till vilka ämnen som kan förekomma i dag- och processvatten.

Övrigt

Utsläpp till luft sker från flera olika utsläppspunkter inom verksamheten. Det största utsläppet sker genom de höga skorstenarna. Utsläpp till luft sker även från Oxymeltanläggningen och formpressningen. Utsläpp till luft sker även från exempelvis råvaruhanteringen och vid granulering men vid dessa utsläppspunkter görs inga mätningar och det är i nuläget inte heller möjligt att genomföra mätningar.

Villkor förekommer i gällande tillstånd för utsläpp till luft även för utsläpp av stoft från vannorna och råvaruhanteringen, som inte avleds via de höga skorstenarna. Här är riktvärdet 10 mg/m^3 ntg men mätning är inte möjlig så som anläggningen är utformad idag, varför kontroll av efterlevnaden av villkoret är svår. Kontroll av stoft

sker genom rutiner i egenkontrollen. Miljöförbundet har inga synpunkter på att villkoret tas bort.

Nordvästra Skåne Vatten och Avlopp AB (NSVA)

NSVA tillstyrker ansökan om miljötillstånd under förutsättning att frågan om slutliga villkor för utsläpp till vatten skjuts upp under en prövotid och att vattenhanteringen då utreds vidare. NSVA accepterar bolagets förslag till villkor 13 och till utredningsvillkoret för utsläpp av vatten.

Grunder för NSVA:s inställning till utredningsvillkoret U1

För att avleda processavloppsvattnet till avloppsreningsverket är det viktigt att vattnet är behandlingsbart. Att processvattnet inte innehåller ämnen som kan påverka ledningsnätet, reningsprocessen, slammet, recipienten eller personalens hälsa negativt är också viktigt.

Enligt ansökan avleds följande strömmar till det kommunala spillvattennätet.

- sanitärt vatten
- dagvatten från fabriksområdet och lossningsficka för flytande råvaror
- spolvatten från glasullstillverkningen
- regenereringsvatten från avhärdningsfilter

Sanitärt vatten uppfyller kravet om behandlingsbarhet, men övriga strömmar gör sannolikt inte det. Under det skriftliga samrådet har därför NSVA framfört att verksamheten i ansökan ska redovisa möjligheterna att ta hand om de övriga strömmarna på andra sätt. I ansökan har direkt avledning till recipienten framförts som alternativ, men avledning av delströmmar till kommunalt spillvattennät är den hantering som miljötillståndet omfattar. Det är viktigt att verksamhetens vattenhantering förändras då de delströmmar som avleds till kommunalt spillvattennät idag innehåller lite av de ämnen det kommunala reningsverket kan rena och betydligt mer av metaller som inte kan renas.

I MKB:n redovisas kvaliteten på det vatten som avleds till kommunalt spillvattennät. Mätningar har gjorts i tre punkter: MK1, MK2 och MK3.

Till MK1 avleds spillvatten från stora delar av området, hit leds också dagvatten från en mindre del där flytande råvaror hanteras liksom en del spolvatten från vannhallen. I MK1 ligger halterna BOD₇, P-tot och N-tot över de nivåer för att vattnet ska anses vara behandlingsbart, vilket förmodligen kan förklaras av att sanitärt vatten ingår i mätpunkten.

Till MK2 avleds huvudsakligen spillvatten från byggnader i sydvästra delen av fabriksområdet. I MK2 ligger halterna BOD₇ och P-tot precis över de nivåer för att vattnet ska anses vara behandlingsbart, vilket förmodligen kan förklaras av att sanitärt vatten ingår i mätpunkten.

Till MK3 leds huvudsakligen regenereringsvatten från avhärdningsfiltren i byggnad 22. I MK3 ligger halterna BOD₇, P-tot och N-tot under de nivåer som krävs för att vattnet ska anses vara behandlingsbart. Det finns inget som det kommunala reningsverket kan rena ytterligare.

Tillsammans med redovisade halter i MKB:n har mängder beräknats och jämförts med totala mängder metaller i inkommande vatten till det kommunala avloppsreningsverket. På Ekebro avloppsreningsverk görs metallanalyser på inkommande månadsprov varje månad sedan år 2017, och det är de totala mängderna från år 2017 som använts vid beräkningen.

Verksamhetens totala belastning på det kommunala reningsverket av de behandlingsbara parametrarna är enligt ansökan 0,8 % av BOD₇, 3,4 % av totalkväve och 2,2 % av fosfor. För metaller är den procentuella belastningen betydligt högre, speciellt för nickel som enligt NSVA:s beräkning bidrar med cirka 17 % av inkommande nickel till det kommunala avloppsreningsverket. För bly är bidraget mer än 8 % och för kadmium mer än 6 %. De flöden som antagits vid beräkningen är 20 000 m³/år för MK1, 20 000 m³/år för MK2 respektive 13 000 m³/år för MK3.

Avledningen från verksamheten av annat än sanitärt vatten innebär alltså ett betydande tillskott av metaller till det kommunala reningsverket. En av orsakerna till detta är metallinnehåll i det gruvvatten som filtreras och att backspolvatten från denna filtrering sedan avleds till kommunalt spillvattennät.

NSVA yrkar att frågan om ytterligare villkor avseende utsläpp till vatten skjuts upp under en provotid, vilket även bolaget föreslagit. NSVA tillstyrker bolagets förslag om att provotiden ska fortgå under tre år efter det att domen vunnit laga kraft. Under provotiden bör verksamheten utreda och ta fram underlagsmaterial enligt följande:

- Alternativt omhändertagande av alla de delströmmar - utöver sanitärt vatten - som avleds till kommunalt spillvattennät.
- Detaljerad information gällande avledning av dagvatten till kommunalt dagvattennät. Flöden måste redovisas i enheten liter per sekund för att NSVA ska kunna bedöma om det finns kapacitet i dagvattennätet eller om verksamheten måste fördröja sitt dagvatten innan avledning till kommunalt dagvattennät. Om det blir aktuellt att avleda någon av de delströmmar som i nuläget avleds till spillvattennätet till kommunalt dagvattennät måste även detta framgå av redovisningen. Verksamheten ska också redovisa hur kvaliteten på dagvattnet påverkas om ytterligare delströmmar tillkommer samt om riktvärdena för dagvattenutsläpp i Dagvattenplanen för Bjuvs kommun kommer att innehållas. Om riktvärdena bedöms överskridas ska möjliga åtgärder redovisas. Bolaget ska ange vilka åtgärder de åtar sig att vidta.

Bolaget har inte föreslagit några provisoriska föreskrifter under provotiden. Då provotiden föreslås pågå under tre år är det viktigt att verksamheten har en löpande kontroll av kvalitet på vatten som avleds till kommunalt dag- och spillvattennät. NSVA yrkar inte på några provisoriska föreskrifter gällande halter, men vill fram-

föra önskemål om att nuvarande kontroller fortsatt genomförs och att fortskridandet av utredningen redovisas i den årliga miljörapporten.

Övrigt

NSVA tillstyrker bolagets förslag om ett slutligt villkor som anger att en plan för hantering av släckvatten ska tas fram inom ett år efter att domen vunnit laga kraft. NSVA framför vidare att det är viktigt att planen utarbetas med fokus på att verksamheten ska ha egen hantering av släckvatten, dvs. avledning av släckvatten till kommunalt dag- eller spillvattennät ska förhindras.

BOLAGETS BEMÖTANDE

Bolagets bemötande på länsstyrelsens yttranden och framförda synpunkter

Bolaget har vid skriftväxlingen och vid huvudförhandlingen bemött länsstyrelsens framförda synpunkter. Nedan redovisas bolagets slutliga inställning till det som framförts av länsstyrelsen.

Länsstyrelsen bedömer inte längre att bolaget omfattas av tillståndsplikt enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken eller att det föreligger något behov för mark- och miljödomstolen att höra ytterligare experter i frågan om lavar. ISOVER delar länsstyrelsens uppfattning.

Yrkade villkor och provisoriska föreskrifter

Villkor 8 (utsläpp till dagvatten av föroreningar)

ISOVER instämmer i de synpunkter som framförts av länsstyrelsen och anser precis som länsstyrelsen att om villkor behöver föreskrivas bör det föreskrivas som provisorisk föreskrift och inte som slutligt villkor samt med tillägget *verkar för* eller motsvarande.

Buller

Länsstyrelsen har avseende buller yrkat att bullret ska begränsas till de nivåer som anges enligt ISOVER:s villkorsförslag 9. Fem år efter det att ett nytt tillstånd vunnit laga kraft ska emellertid bullernivåerna ha begränsats till de bullernivåer som anges i Naturvårdsverkets vägledning för industri- och annat verksamhetsbuller (Rapport 6538). Efter vidtagna åtgärder ska bolaget enligt länsstyrelsen klara ett skärpt villkor som förutom sänkta ljudnivåer utomhus vid bostäder även ska gälla vid förskolor, skolor och vårdlokaler. ISOVER konstaterar att länsstyrelsen överlåter till mark- och miljödomstolen att bedöma skäligheten för kostnader för bullerbegränsade åtgärder m.m.

Inledningsvis kan framhållas att det av Naturvårdsverkets vägledning framgår att de värden som där anges ska utgöra en utgångspunkt vid tillsyn eller prövning. De har aldrig varit ägnade att utgöra bindande värden. Bolaget har visat att kostnaden för att åtgärda bullerkällor med syfte att nå ned till vägledningens bullernivåer för natt (40 dBA) uppgår till minst 13 miljoner kronor. Som också länsstyrelsen framhållit är den effekt som kan uppnås svår att bedöma. ISOVER:s erfarenhet av tidigare projekt med bullerbegränsande åtgärder är att svårigheterna och därmed kostnaden lätt underskattas medan det förväntade resultatet överskattas. Ofta tillkommer nya omständigheter som inte kunnat förutses.

Redan den beräknade kostnaden är mycket hög, även om den fördelas över flera år. Till det kommer att det är mycket osäkert om åtgärderna kommer att vara tillräckliga för att innehålla de yrkade begränsningsvärdena. ISOVER har emellertid inget att invända emot att vidta bullerbegränsande åtgärder vid ändringar eller nyinstallation av bullrande utrustning eller andra förändringar i verksamheten som kan ha betydelse för bullret. En sådan föreskrift kan läggas till i det av ISOVER föreslagna villkoret på sätt som framgår nedan.

ISOVER har heller inget att erinra mot att det av villkoret framgår att verksamhetsbullret också ska inkludera transporter inom verksamhetsområdet. ISOVER har

heller inget att invända mot att begränsningsvärdena för buller också ska tillämpas vid förskolor, skolor och vårdlokaler. I enlighet med vägledningen så bör emellertid villkorsvärdena bara tillämpas där under den tid när det pågår verksamhet. Det föreslås också att villkoret utformas mer i överensstämmelse med vägledningen så att det framgår hur ekvivalentvärden ska beräknas, samt att tidsperioden för natt ändras så att den slutar kl. 06.00. Villkoret för buller skulle med ändring av ISOVER:s ursprungliga yrkande och hänvisning till det som sagts ovan därmed kunna utformas enligt vad bolaget slutligt yrkat i målet:

ISOVER vill framhålla att bolaget på intet sätt anser sig fråntaga ansvar för sitt buller enbart för att övrigt samhällsbuller sannolikt har större betydelse för bullerupplevelsen i fabriken närområde. Upplysningen om samhällsbullrets betydelse lämnas för att nyttan av eventuella ytterligare bullerbegränsande åtgärder ska kunna bedömas på ett rättvisande sätt.

Sammanfattningsvis bestrider ISOVER länsstyrelsens förslag till bullervillkor B då inga ekonomiskt rimliga åtgärder går att vidta. I övrigt har bolaget anpassat villkoret utifrån de synpunkter som framförts.

Kontrollprogram

Länsstyrelsen har avseende bolagets villkorsförslag nummer 11 som avser kontrollprogram dels gjort några mindre ändringar, dels angivit att kontrollprogrammet även ska omfatta recipientpåverkan. ISOVER medger länsstyrelsens mindre ändringar av villkorsförslaget, men bestrider ett villkor som anger att kontrollprogrammet ska omfatta recipientpåverkan eftersom det, som länsstyrelsen själv anger, är en följd av egenkontrollförordningen. Recipientpåverkan bedöms främst inom ramen för denna tillståndsprövning. Om länsstyrelsen anser att kompletterande undersökningar bör genomföras så bör det framföras i detta mål. För övrigt arbetar bolaget på frivillig bas med bedömning av recipientpåverkan genom medlemskap i luftvårdsförbund och vattenvårdsförbund.

Om behov bedöms föreligga utöver bedömningen i denna tillståndsprövning kan tillsynsmyndigheten agera inom ramen för tillsynen och därmed även genom kontrollprogrammet.

Vad avser länsstyrelsens vid huvudförhandlingen framförda förslag om kontrollprogram för vattenverksamheten vill bolaget förtydliga vissa saker och omformulera ett sådant villkor men i övrigt kan ett sådant villkor accepteras. Bolaget förfogar bl.a. inte över några observationsrör. Bolaget ser heller ingen funktion av att kontrollera påverkan i omgivningen då den påverkan framförallt hänger ihop med kommunens uttag i Billesholm (ett uttag som inte längre sker). ISOVER föreslår därför ett villkor enligt följande.

”Sökanden ska i samråd med tillsynsmyndigheten för vattenverksamheten ta fram ett kontrollprogram som ska ges in till tillsynsmyndigheten inom tre (3) månader från det att domen vunnit laga kraft.”

Riskbedömning

Bolaget medger att riskbedömningen ska göras minst vart femte år eller vid behov dessförinnan.

U1 - Utsläpp till vatten

ISOVER har inget att invända mot att genomföra utredningar med det förslag till utredningsvillkor som slutligen framförts som förslag till domstolen. Tiden för redovisningen av utredningarna behöver bestämmas till tre år efter det att domen har vunnit laga kraft. Bolaget vill särskilt påtala att släckvatten kommer hanteras separat. Vidare anser bolaget att utredningsvillkoret bör formuleras mer förutsättningslöst än på det sätt länsstyrelsen formulerat villkoret. Bolaget anser inte heller att det finns någon anledning att utreda vanligt sanitärt avloppsvatten som uppkommer från toaletter eller duschar. Bolaget vidhåller därmed sitt förslag till utredningsvillkor. Bolaget kan dock medge att villkoret konkretiseras med till vilka recipienter utsläppen sker till (inklusive direktutsläpp) samt att kostnader för eventuella åtgärder tas med i utredningen. Likaså att uppföljningen kan redovisas i miljörapporten.

U2 - Utsläpp av stoft

Bolaget har i huvudsak angett följande. De huvudsakliga utsläppen av stoft (95 %) från verksamheten sker via skorstenarna T42 och T67. Processventilationen från vagnar, upptagningsschakt och härdugnar avleds gemensamt via joniserande skrubbrar där inte bara stoft utan också fenol och formaldehyd tillsammans med andra föroreningar avskiljs.

Av den beskrivning som lämnats i ärendet framgår att det reningssystem som tillämpas är komplext och integrerat. Avskiljning av partiklar sker dels i filteranläggningar för delströmmar där bindemedelsrester inte förekommer, dels i IWS-skrubbrarna för luftflöden som kan innehålla rester av bindemedel. I IWS-skrubbrarna avskiljs partiklar och gasformiga ämnen, främst fenol och formaldehyd.

Genom att upprätthålla en biologisk aktivitet i skrubbrarna erhålls en nedbrytning av avskilda föroreningar. Luftreningssystemet står i förbindelse med processvattensystemet, vilket är en förutsättning för den "helslutna" hantering av processvatten som tillämpas. Det åstadkommes genom att filtrerat processvatten används för att tvätta och kyla rökgaserna. Det underskott i processvattensystemet som uppkommer genom avdunstningen kompenseras genom det processkylvatten som tillsätts i IWS-skrubbrarna.

IWS-filter har använts i verksamheten sedan 1980-talet. Successivt har erfarenheter som vunnits använts för att förbättra skrubbrarnas funktion vad avser avskiljning av stoft och övriga föroreningar. Villkoren för utsläppen av stoft från skorstenarna fastställdes till 25 mg/m^3 som riktvärde i domen från 1996.

Resthalten stoft i skorstenarna har under de senaste åtta åren varierat mellan $15 - 20 \text{ mg/m}^3$ som årsmedelvärde. Vid enskilda mätningar har halterna varierat mellan $17 - 23 \text{ mg/m}^3$. Gällande BAT-AEL för glasullstillverkning anger stofthalter mellan $20 - 50 \text{ mg/m}^3$ för kombinerade utsläpp. De resthalter av stoft som uppnås med det

befintliga systemet ligger således i den lägre delen av vad som kan förväntas uppnås vid tillämpning av bästa tillgängliga teknik.

För att förbättra reningen från skorstenarna skulle tre olika strategier kunna tillämpas genom att optimera den befintliga utrustningen, komplettera befintlig utrustning med ytterligare reningssteg eller ersätta befintligt reningssystem med något alternativ.

Som nämnts ovan har IWS-skrubbar använts i verksamheten under lång tid. Det är inte sannolikt att det finns ytterligare åtgärder av sådan beskaffenhet att de kan minska resthalterna av stoft, utan att påverka avskiljningen av övriga föroreningar, på ett sådant sätt att det motiverar att skjuta upp frågan om slutliga villkor.

Kompletterande rening av utsläppen skulle kunna innebära att de befintliga skrubbarna kompletteras med ytterligare ett steg för rening av stoft. Det skulle innebära att en anläggning för konditionering av de fuktiga gaserna följt av stoftrening behöver uppföras för skorstenarna T42 och T67 med luftflöden om cirka 290 000 m³/h (ntg) respektive 220 000 m³/h (ntg). Åtgärder av ett slag som innebär att redan rena gaser med låga resthalter ska renas i ytterligare ett steg är mycket kostnadskrävande och kan sällan eller aldrig motiveras av det som kan vinnas.

Att ersätta det befintliga reningssystemet med något annat är en mycket ingripande åtgärd. En sådan åtgärd skulle inte bara behöva omfatta någon alternativ stoftavskiljning för olika delströmmar utan också nya utrusningar för avskiljning av övriga föroreningar som idag avskiljs i IWS-filtren. En sådan åtgärd skulle också behöva kompletteras med åtgärder avseende processvattenhanteringen för att kunna bibehålla den slutna hanteringen.

Även om det finns anläggningar för glasullstillverkning som tillämpar andra system för rening av utsläpp till luften, kan man konstatera att det som faktiskt uppnås inte är bättre än det som uppnås med den rening som tillämpas av ISOVER i Billesholm vare sig avseende stoft eller andra föroreningar. En radikal ändring av processerna

på det sätt som skulle bli nödvändig kan aldrig motiveras enbart av en eventuell minskning av resthalterna av stoft.

Rening av stoft vid anläggningen för återvinning av glasavfall, Oxymelt, sker med ett elektrostatiskt stenbäddfilter. Den använda reningstekniken är vanligt förekommande vid behandling av heta gaser med höga halter av stoft. Gaserna från Oxymelt har normalt innan rening en temperatur över 200 grader och en stoffhalt över 2 000 mg/m³.

Återvinningen i Oxymelt omfattas inte av någon BAT-slutsats. Villkor för Oxymelt fastställdes senast i 1996 års tillstånd till 50 mg/m³ som riktvärde. Vid normalt fungerande rening har resthalterna stoft varierat mellan 13 - 32 mg/m³ med ett medelvärde om 20 mg/m³ under perioden 2010 - 2017.

Beträffande Oxymelt skulle åtgärder för att ytterligare sänka de redan låga stoffhalterna innebära att den befintliga utrustningen ska ersättas med någon alternativ utrustning. Med hänsyn till de praktiska omständigheterna, bland annat risken för höga temperaturer, är det inte osannolikt att även en ny utrustning blir av liknande konstruktion som den befintliga. Att något väsentligt skulle kunna vinnas med en sådan åtgärd är inte troligt.

Länsstyrelsen har angivit ISOVER:s bidrag till halterna av PM₁₀ i närområdet som motiv för behovet av omfattande åtgärder för att minska utsläppen av stoft. Länsstyrelsen antyder att ISOVER:s utsläpp innebär en risk för att värdet för miljömålspreciseringen, 30 µg/m³, riskerar att överskridas eftersom verksamheten lämnar ett "tillskott" till dygnsmedelvärdet om 2 µg/m³ och bakgrundshalterna (Vavihill) uppgår till 20 - 27 µg/m³. Det redovisade bidraget från ISOVER liksom de uppmätta bakgrundshalterna avser emellertid 90 %-il värden, det vill säga värden som underskrids under 90 % av timmarna under ett år. Haltbidraget från ISOVER kan därför inte adderas till uppmätta bakgrundshalter. Ett sådant förfarande skulle förutsätta att de högsta haltbidragen alltid sammanfaller med de högsta bakgrundshalterna. Så är

inte fallet. Eftersom bakgrundshalterna och haltbidragen från verksamheten är beroende av varandra kommer bidraget till 90-percentilvärdet i omgivningsluften att vara avsevärt mycket mindre. Den bedömning av bidraget som lämnats i MKB:n står fast.

ISOVER:s bidrag till halterna av PM₁₀ i omgivningen är låga och bedöms inte ha någon praktisk betydelse för möjligheterna att innehålla vare sig miljökvalitetsnormerna eller miljökvalitetsmålet för PM₁₀.

Sammantaget anser därför ISOVER, av de skäl som redovisats ovan, inte troligt att det finns förutsättningar att finna några rimliga åtgärder för att minska utsläppen av stoft. Det saknas därmed anledning att utreda möjligheterna att minska utsläppen av stoft ytterligare, dvs. ISOVER motsätter sig att utsläppen av stoft sätts på provotid. De provisoriska föreskrifter avseende stoft som länsstyrelsen har föreslagit bör kunna föreskrivas som slutliga villkor.

Bolagets bemötande på Söderåsens miljöförbunds yttrande och framförda synpunkter

Buller

Som framgår av det ISOVER redogjort för i sitt bemötande till länsstyrelsens så har kostnaderna för att vidta åtgärder för att innehålla vägledningens värden bedömts till 13 miljoner kronor. Därtill är effekten av de föreslagna åtgärderna mycket svårbedömda. ISOVER vidhåller att bullervillkor ska fastställas på det sätt bolaget har yrkat.

Prövotid avseende spill- och dagvatten

Söderåsens miljöförbund har föreslagit att frågan om slutliga villkor beträffande utsläpp till vatten skjuts upp under en provotid. Bolaget har vid huvudförhandlingen föreslagit ett utredningsvillkor som förbundet accepterat.

Bolagets bemötande på Nordvästra Skånes Vatten och Avlopps yttrande och framförda synpunkter

Nordvästra Skånes Vatten och Avlopp AB (NSVA) yrkar att frågan om slutliga villkor för utsläpp till vatten skjuts upp under prövotid. Bolaget har vid huvudförhandlingen föreslagit ett utredningsvillkor som förbundet accepterat.

De frågor som tagits upp av NSVA under ärendets gång har till stor del samband med användningen av grundvatten från de underliggande gruvschakten. Grundvattnet används främst för kylning i verksamheten. För en del ändamål, som närmare beskrivits i ansökningshandlingarna, måste grundvattnet renas innan det kan användas. I samband med reningen uppstår det rejektvatten som idag avleds till det kommunala reningsverket. Förenklat innebär reningen att det uppstår en delström utan föroreningar, som används och släpps ut till recipienten samt en delström som avleds till kommunens spillvattennät och som fortfarande innehåller föroreningarna.

Föroreningarna har sitt ursprung i grundvattnet och det tillförs inte några föroreningar i samband med ISOVER:s verksamhet. Det vatten som avleds till spillvattennätet innehåller, som NSVA redogjort för, inte några behandlingsbara halter av organiska ämnen eller näringsämnen. Däremot innehåller de en del spårmetaller som härrör från grundvattnet. Det finns anledning att framhålla att halterna av sådana metaller är låga och i de flesta fall lägre än de halter som förväntas i hushålls-spillvatten (P95) eller i jämförelse med ABVA.

Användningen av gruvvattnen är en nödvändighet för verksamheten och möjligheterna att avleda vattnen är av avgörande betydelse för verksamheten. ISOVER har ingen annan uppfattning än NSVA om att avledningen av vattnen måste ske på ett sätt så att den inte medför problem för reningsverket eller orsakar några betydande miljöproblem i recipienten.

Bemötanden och medgivanden som i övrigt framkom vid huvudförhandling

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen kan acceptera att sanitärt vatten och släckvatten tas bort från länsstyrelsens föreslagna utredningsvillkor. Likaså att formuleringen vad avser att redovisa vilka halter som kommer att förekomma efter behandling kan tas bort. Utredningen får visa på om där behövs ytterligare rening och i så fall får åtgärder föreslås. Länsstyrelsen vidhåller behov att utredningsvillkor för stoft. ISOVER är en betydande punktkälla i Bjuvs kommun och rimligen borde förbättringsmöjligheterna vara som störst vid denna verksamhet. Det finns känsliga lokaler i närområdet (skolor m.m.) och bolaget bör därmed utreda möjliga åtgärder, snarare än bara tillgängliga åtgärder för att begränsa stoftutsläppen från verksamheten. Tillståndet för verksamheten ska gälla länge. Länsstyrelsen överlåter till domstolen att avgöra om fem år är en rimlig tid för att nå ner till de av länsstyrelsen föreslagna bullernivåerna. Det finns vidare inga starka argument för att ändra nivåerna mellan kl. 06.00 och 07.00 så som bolaget yrkat. Länsstyrelsen vidhåller vidare att recipientkontroll ska ingå i villkoret för kontrollprogram. Länsstyrelsen kan dock acceptera bolagets förslag till villkor för kontrollprogram för vattenverksamheten.

ISOVER

Bolaget har inget emot att ha som målsättning att få ner bullernivåerna till under 40 dB(A) nattetid och har därför föreslaget en sådan villkorsformulering där åtgärder vidtas vid byte av utrustning m.m. men att inom fem år komma ner till de nivåer som föreslagits av länsstyrelsen och miljöförbundet anser bolaget är oskäligt. Bolaget har som framförts tidigare inga invändningar mot att värdena ska gälla vid vårdlokaler eller motsvarande men under förutsättning att det pågår verksamhet där. Vad avser stoftutsläppen sker de på hög höjd och därmed blir markbidraget lågt. Bolaget bedömer att en provotid, med den teknik som finns tillgänglig idag, inte skulle leda till något annat resultat än det som redan finns idag. Det som främst dessutom bidrar till halterna av partiklar i luft är bakgrundsbidraget och inte verksamhetens utsläpp.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen har den 29 och 30 januari 2020 hållit huvudförhandling och syn i målet.

Tillämpliga bestämmelser

Ansökan kom in till domstolen den 22 december 2017. Ansökan kom därmed in före den 1 januari 2018 när nu gällande 6 kap. miljöbalken om miljöbedömningar trädde i kraft. Enligt övergångsbestämmelserna till 6 kap. miljöbalken gäller äldre föreskrifter fortfarande för handläggning och prövning av mål där ansökan inkommit före ikraftträdandet.

I fråga om miljö kvalitetsnormer för vatten m.m. framgår av övergångsbestämmelserna till lagen (2018:1407) om ändring i miljöbalken att äldre bestämmelser gäller vid prövning av mål och ärenden som inlets före den 1 januari 2019. Miljöbalkens bestämmelser ska därför i dessa delar tillämpas i den lydelse som gällde före den 1 januari 2019.

Rådighet

Sökanden är ägare till fastigheten Billesholms gård 1:21 i Bjuvs kommun varifrån grundvatten tas för att användas på anläggningen. Mark- och miljödomstolen bedömer att bolaget har erforderlig rådighet enligt 2 kap. 2 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

Miljökonsekvensbeskrivning

Mark- och miljödomstolen bedömer att den miljökonsekvensbeskrivning som upprättas i målet uppfyller kraven på en sådan beskrivning enligt de bestämmelser som gällde i 6 kap. miljöbalken då målet lämnades in. Miljökonsekvensbeskrivningen ska därför godkännas.

Tillåtlighet

Av 2 kap. 3 § framgår att alla som bedriver eller avser bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de

försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Av 2 kap. 6 § miljöbalken framgår att för en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska det väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön.

Av 3 kap. 1 § miljöbalken framgår att mark- och vattenområden ska användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning.

Av 3 kap. 6 § första stycket miljöbalken ska mark- och vattenområden samt fysisk miljö i övrigt som har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras naturvärden eller kulturvärden eller med hänsyn till friluftslivet så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön. Av andra stycket framgår att områden som är av riksintresse för naturvärden, kulturmiljövården eller friluftslivet ska skyddas mot åtgärder som avses i första stycket.

Av 4 kap. 8 § miljöbalken framgår att användning av mark och vatten som kan påverka ett naturområde som har förtecknats enligt 7 kap. 27 § första stycket 1 eller 2 miljöbalken och som omfattar verksamheter eller åtgärder som kräver tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken får komma till stånd endast om sådant tillstånd har lämnats.

Av ansökan framgår att anläggningen är belägen i omedelbar anslutning till Billesholms samhälle. Anläggningen har funnits sedan 1933 och gällande tillstånd omfattar bl.a. en produktion av 85 000 ton glasull per år med ett villkorat utsläpp om maximalt 75 ton ammoniak per år ur skorstenarna T42 och T67. Närliggande bostä-

der finns inom 100 meter från anläggningen. Fabriksområdet ligger inom Vegeåns avrinningsområde. Området ligger för närvarande inom ett skyddsområde för vattentäkt.

För verksamhetsområdet finns en byggnadsplan, för vilken länsstyrelsen den 3 december 1974 har fastställt kommunens beslut om ändring och utvidgning av byggnadsplanen, samt en översiktsplan från 2006. I byggnadsplanen har fastigheten beteckningen J vilket innebär att området är avsett för industri. I översiktsplanen anges att området även i framtiden ska användas för industriändamål.

Nordöst om anläggningen ligger område med riksintresse för naturvård (cirka 1 km bort), Söderåsens nationalpark. På ett avstånd av 2,5 km från verksamhetsområdet ligger därutöver Natura 2000-området Hallabäckens dalgång.

Baserat på de utredningar som ingått i nu aktuell ansökan och med den ansökta omfattningen av verksamheten (75 0000 ton glasull per år) konstaterar mark- och miljödomstolen att det inte föreligger något hinder mot det sökta tillståndet för den miljöfarliga verksamheten och för vattenverksamheten med hänsyn till de bestämmelser som domstolen har att beakta avseende de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. eller hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken. Domstolen anser vidare att något tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken inte heller är erforderligt utifrån ansökt verksamhet.

Mark- och miljödomstolen bedömer även att möjligheten att uppnå miljökvalitetsnormerna inte försämras med ansökt verksamhet och med de av bolaget föreslagna skyddsåtgärderna. Frågan om bästa tänkbara omhändertagande av utsläpp av vatten från verksamheten sätts dock på provotid för att utredas ytterligare. Se vidare under rubriken Utredningsvillkor.

Mark- och miljödomstolen bedömer att fördelarna från allmän och enskild synpunkt överväger kostnaderna och skadorna och olägenheterna av den aktuella sökta vat-

tenverksamheten. Vad gäller 11 kap. 6 § miljöbalken (i dess lydelse före den 1 januari 2019) kan vattenverksamheten således bedrivas.

Sammanfattningsvis anser mark- och miljödomstolen att den sökta miljöfarliga verksamheten och vattenverksamheten är tillåtliga och tillstånd kan därför meddelas.

IED-verksamhet

Sökandens anläggning utgör en industriutsläppsverksamhet enligt industriutsläppsförordningen (2013:250). EU:s Reference Document on Best Available Techniques on industrial emissions for the manufacture of glass (2012) har ingått i underlaget för mark- och miljödomstolens bedömningar.

Ansökans bifogade statusrapport har även den legat till grund för domstolens bedömning huruvida ansökan kan ha ansetts komplett.

Tillståndets omfattning och tidsbegränsning

Tillståndet för såväl den miljöfarliga verksamheten som för vattenverksamheten bör utformas med utgångspunkt i sökandens slutliga yrkanden.

Vad avser den miljöfarliga verksamheten innebär den en minskad produktionsomfattning jämfört med nuvarande tillstånd. Tillståndet ger dock en viss möjlighet till annan produktionsmängd av formpressat glasull och av vitull jämfört med nuvarande tillstånd, dock med beaktande av vad som beskrivits i ansökan.

För vattenverksamheten finns tidigare domar där uttag från Schakt VI lagligförklarades år 1950 och för Borra 2 (tidigare benämnt Borra 198) år 1967. Mark- och miljödomstolen finner att för att underlätta tillsynen av vattenverksamheten upphävs tidigare meddelade tillstånd då denna dom vinner laga kraft. Nytt tillstånd meddelas alltså för all sökt vattenverksamhet inklusive de uttag som sedan tidigare har lagligförklarats och varit tillståndsgivna samt för det tillkommande uttaget ur Brunn 8, med Brunn 2 som reservbrunn. Detta i enlighet med vad som framgår av domslutet. Se även under rubriken Återkallelse av tidigare beslut.

Mark- och miljödomstolen finner ingen anledning att tidsbegränsa någon del av ansökt verksamhet.

Villkor för tillstånd miljöfarlig verksamhet

Ett allmänt villkor bör föreskrivas enligt praxis. Genom detta blir sökanden bl.a. bundet vid de åtaganden om skyddsåtgärder m.m. som de gjort i målet.

Mark- och miljödomstolen instämmer i sökandens bedömning att för rening av utsläpp av stoft från skorstenarna T42 och T67 använder bolaget den teknik som idag kan anses utgöra bästa tillgängliga teknik och att de utsläppta halterna ut från dessa två skorstenar får anses vara bästa tänkbara med rådande teknik. Det kan även konstateras vid jämförelse med den teknik och de slutsatser som framgår av EU:s BAT-slutsatser där BAT-AEL anger utgående stofthalter efter rening till mellan 20 – 50 mg/m³ för anläggningar med glasullstillverkning. Dvs. anläggningens utsläpp av stoft från T42 och T67 ligger i den nedre delen eller under dessa värden. Mark- och miljödomstolen bedömer därför föreslaget villkor för utsläpp av stoft från dessa skorstenar som skäligt och rimligt. Då villkoret utformas som ett begränsningsvärde (i enlighet med gällande praxis) bör där dessutom finnas viss marginal innan villkoret kan komma att överskridas.

Vad avser utsläpp av stoft från Oxymeltanläggningen finns där inga BAT-AEL-värden att förhålla sig till. Vid fungerande stoftavskiljning är dock halterna även här relativt låga (cirka 20 mg/m³ som årsmedel) liksom att de utsläppta mängderna är relativt låga i jämförelse med utsläppen av stoft från anläggningen i stort. Vid ansökt produktion uppges utsläppen uppgå till 2,1 ton per år från Oxymeltanläggningen jämfört med hela anläggningen där utsläppen av stoft förväntas uppgå till 80,7 ton per år. Vid de tillfällen då stoftavskiljningen inte har fungerat har det av bolaget föreslagna villkoret överskridits betydligt. Domstolen ser därför att det är av stor vikt att stoftreningsanläggningen sköts och ses över kontinuerligt så att reningen fungerar så optimalt som möjligt, vilket i praktiken innebär relativt låga utsläppshalter och mängder av stoft från Oxymeltanläggningen. Domstolen anser därför att villkoret ska formuleras som sökanden yrkat.

Länsstyrelsen har yrkat att bolaget bör utreda möjlig reningsteknik för utsläpp från såväl de båda skorstenarna som från Oxymeltanläggningen under en provotid. Domstolen finner inte det som skäligt att göra under rådande omständigheter. Eftersom verksamheten omfattas av BAT-slutsatser bör bolaget tillse att de uppfyller eventuella nya krav (slutsatser) i det fall teknikutvecklingen går framåt. Visserligen är bolagets utsläpp av stoft de största utsläppen från en enskild punktkälla i Bjuvs kommun, men samtidigt är bakgrunds nivåerna och det samlade utsläppen från trafiken m.m. det som dominerar i Billesholm samhälle. Domstolen instämmer därför i bolagets bedömning att ISOVER:s bidrag till halterna av PM₁₀ i omgivningen är låga och bedöms inte ha någon praktisk betydelse för möjligheterna att innehålla vare sig miljö kvalitetsnormerna eller miljö kvalitetsmålet för PM₁₀. Sammantaget och av redovisade anledningar finner domstolen därför de villkorsförslag som bolaget föreslagit som skäliga och bör därmed föreskrivas som villkor.

Vad avser utsläpp av fri fenol och fri formaldehyd från skrotstenarna T42 och T67 är parterna överens och domstolen gör ingen annan bedömning.

Domstolen konstaterar vidare att bolaget efter justerat yrkande har vidgått länsstyrelsen yrkande att inte medge något ökat utsläpp av ammoniak upp till 90 ton per år från skrotstenarna T42 och T67, så som bolaget först yrkat om. Domstolen har med den begränsning som bolaget nu yrkar om (maximalt 75 ton per år) dock att ta ställning om bolaget har möjlighet att innehålla villkoret även med en utökad produktion jämfört med dagens produktionsnivå på cirka 50–60 000 ton glasull per år. Vid huvudförhandlingen framkom att det i dagsläget, med användning av nuvarande bindemedel, är möjligt att klara ett utsläpp av ammoniak på maximalt 75 ton per år även vid ansökt maximal produktion. Vidare ser bolaget att där kommer att ske utveckling på bindemedelssidan så att där kommer att finnas bindemedel som inte ger upphov till några utsläpp av ammoniak och att det därmed även framgent kommer att vara möjligt att innehålla villkoret. Bolaget uppgav även vid huvudförhandlingen att där finns möjlighet att alternera produktsortimenten så att sådana produkter till-

verkas där något utsläpp av ammoniak inte behöver ske. Domstolen finner därför villkoret som möjligt att uppfylla även vid ansökt maximal produktion. Bolaget bör dock verka för att utsläppen av ammoniak från verksamheten minskar än mer och fortsätter arbeta med frågan på det sätt som bolaget hitintills har gjort.

Vad avser återvinning av restprodukter i Oxymelprocessen får interna restprodukter användas liksom sådana externa glasullsprodukter som bolaget angett i ansökan och vid huvudförhandlingen.

Vad avser hantering av flytande kemiska produkter och farligt avfall inom verksamheten ska de hanteras så att det inte leder till några föroreningar av mark och vatten eller till olägenheter för mottagare av vatten (spill- och dagvattenmottagare) från anläggningen. För att så inte ska ske anges det i villkoret, som framgår av domslutet, ett antal försiktighetsmått som bolaget har att leva upp till. Det ska dessutom finnas beredskap för det fall spill trots allt skulle förekomma. Domstolen kan se ett värde i att ge tillsynsmyndigheten möjlighet till undantag från kraven, t.ex. för förvaring av småförpackningar ute i verksamheten, om dessa hanteras på ett sätt som ger tillräckligt skydd och i linje med villkorets syfte. Domstolen ger därför den möjligheten till tillsynsmyndigheten.

Vad avser anmälan om nedläggning och inlämnande av avvecklingsplan vid fråga om nedläggning av del eller av hela verksamheten är parterna överens om villkorsformuleringen och domstolen gör ingen annan bedömning. Villkoret formuleras enligt vad som framgår av domslutet.

Det föreskrivs även ett villkor om att ett aktuellt kontrollprogram ska finnas för verksamheten. Domstolen finner inte skäl att i villkoret reglera att kontrollprogrammet ska inkludera recipientkontroll. Bolaget är bl.a. medlem i luftvårdsförbundet där recipientkontrollen sker samordnat med övriga medlemmar. I det fall det krävs ytterligare recipientkontroll är det något som tillsynsmyndigheten kan ställa krav på inom den ordinarie tillsynen över verksamheten.

Vad avser upprättande av plan för släckvattenhantering är parterna överens om villkorsformuleringen och domstolen gör ingen annan bedömning här heller. Villkoret formuleras enligt vad som framgår av domslutet.

Detsamma gäller villkor för riskbedömning avseende hela verksamheten. Se även de bestämmelser som framgår av 6 § förordning (1998:901) om verksamhetsutövarens egenkontroll.

Domstolen ser ingen anledning att föreskriva det villkor som bolaget yrkat om (föreslaget villkor 8) vad gäller regelbunden tillsyn så att föroreningar inte medföljer dagvatten. För villkor avseende utsläpp till vatten (till samtliga recipienter) anser domstolen att frågan bör utredas under en provotid, se nedan, innan slutliga villkor kan fastställas.

Villkor för tillstånd vattenverksamhet

Ett allmänt villkor bör föreskrivas enligt praxis även för vattenverksamheten.

Den totala bortledda vattenvolymen ska mätas och journalföras i enlighet med vad som framgår av domslutet. Journalföringen ska dokumenteras och hållas tillgänglig för tillsynsmyndigheten och villkorsuppfyllandet ska redovisas i den årliga miljörapporten. Villkoret formuleras utifrån vad parterna varit överens om.

Likaså anser domstolen att ett aktuellt kontrollprogram ska finnas för vattenverksamheten, för att följa upp att villkoren och den i tillståndet givna omfattningen av verksamheten efterlevs.

Uppskjutna frågor avseende miljöfarlig verksamhet

Buller

Mark- och miljödomstolen anser utifrån handlingarna i målet och vad som framkom vid huvudförhandlingen att det i nuläget inte går att avgöra vilka slutliga villkor som ska gälla för buller från verksamheten. Bolaget har redovisat beräknade kost-

nader (som varierar från 13 upp till 50 miljoner kronor) för att nedbringa ljudnivåerna från verksamheten vid närmaste bostäder till 40 dB(A) nattetid. För att bättre kunna göra en skälighetsbedömning om vilka åtgärder som kan vara rimliga att vidta och vilka nivåer man därmed kan nå ner till anser domstolen att frågan bör sättas under en prøvotid. Till dess frågan om buller slutligt avgörs bör de krav (provisorisk föreskrift P1.) som framgår av domslutet gälla för verksamheten. Domstolen finner ingen anledning att justera värdena för buller under tiden mellan kl. 06.00 till 07.00 som bolaget yrkat på så att den tiden (den timmen) även skulle omfattas av ljudnivåkrav för dagtid. Vid huvudförhandlingen framkom att enda skälet till denna ändring är att de bättre stämmer överens med Naturvårdsverkets vägledning om industri- och annat verksamhetsbuller, rapport 6538 (2015). Mark- och miljödomstolens bedömning har även Mark- och miljööverdomstolen gjort i liknande fall, se dom av den 11 december 2019 (M 6644-18). Då bolaget redan har kartlagt källorna för buller från verksamheten finner domstolen att två år är tillräcklig tid för att genomföra utredningen och inkomma med resultatet och förslag till slutliga villkor till domstolen.

Utsläpp av vatten

Mark- och miljödomstolen bedömer i likhet med bolaget och övriga parter att det råder viss oklarhet om vilka halter av föroreningar samt vilka temperaturer som kan förekomma i det bortledda vattnet från verksamheten, vad detta kan få för effekter för recipienten (inkl. avloppsreningsverk) samt om där finns möjligheter till att vidta eventuella påverkansbegränsande åtgärder. Härav anser domstolen i likhet med övriga att frågan bör sättas på prøvotid och utredas närmare. Domstolen anser att frågan bör utvärderas brett och att det är upp till sökanden liksom tillsynsmyndigheten och huvudmannen för mottagare av dag- och spillvatten att komma överens om vilka parametrar som bör analyseras, på vilket sätt och med vilken frekvens. Viss vägledning kan finnas i det material som givits in i målet liksom i de BAT-slutsatser som finns för verksamheten. Naturvårdsverket har även tagit fram en handbok (2010:3) för *Kemisk och biologisk karakterisering av punktutsläpp till vatten* som kan vara ett bra verktyg att utgå ifrån vid genomförandet. Utredningen ska genomföras på det sätt som framgår av domslutet. Domstolen finner att två år är en

rimlig tid för att utreda frågan. Vidare ska bolaget rapportera vilka åtgärder som utförts i den årliga miljörapporten. Domstolen finner ingen anledning att föreskriva en provisorisk föreskrift i denna fråga fram till dess slutliga villkor bestäms av domstolen.

Igångsättningstid och arbetstid

Mark- och miljödomstolen instämmer i bolagets bedömning att varken igångsättningstid eller arbetstid behöver bestämmas för den sökta verksamheten. Inga större ombyggnader planeras och inte heller avses utföras några anläggningar för bortledning av vatten. Domstolen föreskriver att det nya tillståndet ska börja gälla när det vunnit laga kraft vilket framgår av domslutet.

Omprövning av tillstånd

Enligt 22 kap. 25 § första stycket punkt 15 miljöbalken ska domstolen i en tillståndsdom bestämma den förlust av vatten som tillståndshavaren enligt 31 kap. 22 och 23 §§ samma lag är skyldig att underkasta sig utan ersättning. Av 31 kap. 22 § andra stycket punkt 3 samma balk följer, att det i fråga om grundvattenuttag ska förordnas att den del som inte ersätts ska bestämmas till högst en femtedel och lägst en tjugondel av värdet av den vattenmängd som omfattas av tillståndet. Mark- och miljödomstolen bedömer i likhet med sökanden att den ersättningsfria delen bör sättas till en tjugondel vilket framgår av domslutet.

Tid för anmälan av oförutsedd skada

Domstolen instämmer i bolagets yrkande att tiden för oförutsedd skada bör sättas till fem år från det att tillståndet vinner laga kraft.

Återkallelse av tidigare tillstånd

Mark- och miljödomstolen finner i likhet med vad sökanden och länsstyrelsen har yrkat att tidigare beslut och domar bör återkallas när denna dom vinner laga kraft. Domstolen konstaterar samtidigt att uttag av grundvatten ur Schakt VI samt ur Borra 2 sedan tidigare har lagligförklarats.

Prövningsavgift

Några omständigheter som kan föranleda mark- och miljödomstolen att ändra den i beslut den 1 mars 2018 fastställda prövningsavgiften på 1 500 kr har inte framkommit. Avgiften ska därför stå fast.

Rättegångskostnader

Länsstyrelsen i Skåne har yrkat ersättning för rättegångskostnader såvitt avser vattenverksamheten med 10 400 kr (13 timmar à 800 kr, 12 timmar för arbetstid inför huvudförhandlingen och 1 timme för medverkan vid huvudförhandling), vilket bolaget godtagit vad gäller beloppets storlek. Mot bakgrund av målets omfattning anser domstolen att tidsåtgången får anses skälig. Yrkade kostnader ska därför dömas ut.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (MMD-01)

Överklagande senast den 22 april 2020.

Marie Gerrevall

Viktor Forsell

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Marie Gerrevall, ordförande, och tekniska rådet Viktor Forsell samt de särskilda ledamöterna [REDACTED] och [REDACTED].

Hur man överklagar

Dom i mark- och miljödomstol som första instans

MMD-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.